Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 33 | Łódź, Poniedziałek, 8 lutego 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, א׳ אדר א׳ תרצ״ב | № 33

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די מלחמה=הכנות אין וולאדיוואסטאק

טאקיא 7 (ספ. טעל.) דער יאפאנישער קאנסולאט אין וולאדיוואסטאק טיילט מיט זיין רעגירונג, אז אין וולאדיוואסטאק ווערען געמאכט ענערגישע מלחמה-הכנות.

די שטאט זעהט אויס, ווי אין בעלאגערונגס-צושטאנד.

עס קימען אן מאסען מיליטער-אפטיילונגען און גרויסע אמוניציע-טראנספארטען.

דער קאנסולאט מאכט דערביי אויפמערקזאם, אז די אלע פארבערייטונגען זענען נישט געריכטעט געגען יאפאן. נאר געגען די ווייס-גווארדייער, וועלכע גרייטען זיך, ביי די איצטיגע מלחמה-שטימונגען אויפן ווייטען מזרח, אויפסניי צו אטאקירען סאוויעט-רוסלאנד.

לויט אפיציעלע ידיעות זאלען די יאפאנישע פערלוסטען ביז איצט אויסמאכען 49 טויטע און 146 פערוואונדעטע. די כינעזישע פערלוסטען זענען א סך גרעסערע.

די גרויסע מלוכות האבען נישט געשטעלט יאפאן קיין אולטימאטום

וואשינגטאן, 7 (ספ. טעל.) פון גענף איז מען מודיע, אז דער סעקרעטאריאט פון דעם פעלקער-בונד האט בעקומען א ידיעה, דאס די פאראייניגטע שטאטען בשותפות מיט ענגלאנד, פראנקרייך און איטאליען האבען אויפגעפאדערט יאפאן, זי זאל צוריקציהען איהר מיליטער פון כינע ביז׳ן 11 פעברואר.

פון דעם אמעריקאנישען צד לייקענט מען אפ די דאזיגע ידיעה.

70000 מאן סאוויעטיש מיליטער קאנצענטרירט זיך הינטער וולאדיוואסטאק

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.) „דיילי העראלד" איז מודיע פון טאקיא וועגען א גרויסער קאנצענטראציע פון רוסיש מיליטער אין וולאדיוואסטאק, וואו די סאוויעטען האבען פערזאמעלט 70 טויזענד רויט-ארמייער.

אין וולאדיוואסטאק גופא זאל דערקלערט ווערען בעלאגערונגס-צושטאנד.

די סאוויעטען ווילען נישט אויפרייצען יאפאן

מאסקווע, 7 (ספ. טעל.) די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט ווענדט אויף זיך דער פאקט, וואס די סאוויעטישע פרעסע איז שטארק צוריקגעהאלטען אין די ידיעות וועגען דעם אריינטריט פון די יאפאנער אין כארבין.

די קעפלעך מיט וועלכע די צייטונגען בעטיטלען די דעפעשען פון דארט און די ארטיקלען זענען געהאלטען אין א זעהר רוהיגען טאן.

פון דעם איז צו דרינגען, אז די פעראנטווארטליכע סאוויעטישע פאקטארען בעמיהען זיך נישט צו רייצען די געזעלשאפטליכע מיינונג.

אויך מאלאטאוו — אין זיינע רעדעס אויף דער קאמוניסטישער פארטיי-קאנפערענץ — האלט זיך אפ פון וואסערע נישט איז דערקלעהרונגען, וועלכע זאלען מיט עפיס קענען בעליידיגען די יאפאנער.

יאפאנער באמבארדירן ווייטער

שאנכאי, 7 (ספ. טעל.) די יאפאנער האבען בעניים דאס באמבארדירען דעם וואגזאל שאו-פע.

עס גייט אנ׳אונאויפהערליכע קאנאנאדע.

אין שטאט זענען ווידער, אויף פערשידענע ערטער אויסגעבראכען שרפות.

דער ענגלישער פינאנץ-מיניסטער נעוויל טשעמבערלען האט אין פארלאמענט געפייערט דעם זיג פון שוץ-צאל-געדאנק.

ארץ=ישראל וועט בעפארצוגט ווערען ביים אימפארט פון ענגלאנד

טשעמבערלען׳ס ערקלערונג וועגען דער ענגלישער צאל-פאליטיק

לאנדאן, 7 (יט״א טעלעגראפיש) אין א גרויסער רעדע אין ענגלישען פארלאמענט וועגען איינפיהרען דעם שוץ-צאל, האט טשעמבערלען פעסטגעשטעלט, אז ארץ-ישראל וועט איינגעגלידערט ווערען אין פרעפערענץ-סיסטעם פון דער בריטישער אימפעריע, ד. ה. אז ארץ-ישראל וועט בעפארצוגט ווערען ביים אימפארט קיין ענגלאנד.

צווישען פוילען און עסטרייך

אונטערגעשריבען א צייטווייליגען האנדעלס-טראקטאט

ווין, 7 (ספ. טעל.) עס איז אנגענומען געווארען א צייטווייליגער טראקטאט צווישען פוילען און עסטרייך.

דער דאזיגער טראקטאט איז ערשט אדורך די ערשטע לעזונג און דארף נאך ראטיפיצירט ווערען.

גרויסע שרפה אין דער אויבער-שלעזישער עלעקטרישער צענטראלע

קאטאוויץ, 7. (טעלעפאניש) אין דער אויבערשלעזישער עלעקטרישער צענטראלע אין כאזשאוו איז היינט בייטאג אויסגעבראכען א שרפה צוליב א קורץ-שלוס.

ס׳האט זיך אנגעצונדען איין טראנספארמאטאר און באלד האט זיך דאס פייער איבערגעטראגען אויף דער גאנצער געביידע.

4 אפטיילונגען פייערלעשער האבען זיך גענומען צו לעשען די שרפה.

2 טראנספארמאטארען זענען פערניכטעט געווארען.

30 טאן אייל ברענט.

12 ביינאכט דויערט נאך די שרפה.

דער היזק, וואס איז געוואלדיג גרויס איז נאך ביז איצט נישט אפגעשאצט.

דער קריג אין ווייטען מזרח

אויבען: כינעזישע פרויען און קינדער ווערען אוועקגעפיהרט פון פראנט
אונטען: טראנספארט פון מיליטער

אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

קאנצלער ברינינג איז גענף. — ער וועט פראטעסטירען געגען עני מעמעל.
היינט וועלען רעדען טארדיע און ברינינג. — צוזאמענפאהר פון אינוואלידען

גענף 7 (ספ. טעל.) עס זענען אהער אנגעקומען דער דייטשער קאנצלער ברינינג און דער מלוכה סעקרעטאר בילאוו.

בילאוו האט געהאט א געשפרעך מיטן פראנצויזישען מיניסטער טארדיע.

נאך מיטאג וועט בילאוו מאכען א וויזיט ביי דעם פארזיצער פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ הענדערסאן.

גענף 7 (ספ. טעל.) דער דייטשער קאנצלער ברינינג האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צום סעקרעטאר פון פעלקער-בונד, וועגען רופען א זיצונג פונם פעלקער-בונד, אויף וועלכער ברינינג זאל ארויסטרעטען מיט א שארפען פראטעסט געגען דער האנדלונג פון דער ליטווישער רעגירונג אין מעמעל (קלייפעדא).

גענף, 7 (ספ. טעל.) מארגען ווערט דערווארט א גרויסער טאג אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ: עס וועלען רעדען דער אויסערן מיניסטער טארדיע, און אין אווענד וועט רעדען ברינינג.

גענף, 7 (ספ. טעל.) דא איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון אינוואלידען, וועלכע פערטרעטען דריי און א האלב מיליאן אינוואלידען פון עלף לענדער.

עס איז אפגעהאלטען געווארען א מיטינג, אין וועלכען עס האבען זיך בעטייליגט עטליכע טויזענד אינוואלידען.

ס׳איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע געגען מלחמה.

משנכנס אדר מרבין בשמחה
היינט, מאנטאג, פ׳ תרומה (דעם 8-טען לוטי)
וועט דאווענען
„מערבית"
811
דער טאלענטפולער חזן אין שוהל פאלודניאווא 28
בעמ.: פריי איינגאנג. — פאר פרויען בעזונדער.

דעם טיפסטען מיטג-פיהל דריקען
מיר אויס דעם חבר חיים פוקס
צוליב׳ן טויט פון זיין פאטער
נ״ע אליעזר
די ארבייטער פון דער
פירמע „קאיעטפאל"
823

צו דער פערלאבונג פון ה׳
מאניעק ליבערמאן
מיט פרל. סאלא ראזענפארב
ווינש איך א הערצליכען מזל-טוב און גליקליכע צוקונפט.
אברהם בלאכמאן.
978

אראבישער פארשלאג

ווענען א קאנפערענץ מיט יודען

אלארמירענדע ערקלערונג פון די רעוויזיאניסטען

לאנדאן (יט"א) אין היגען רעוויזיאניסטישען צענטראל־ביורא איז פארגעקומען א קאנפערענץ, אויף וועלכער ה' מאיר גראסמאן האט אבגעגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

עס איז דערגאנגען צום וויסען פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע, אז צוליב דער זעהר שווערער לאגע אין וועלכער די ציוניסטישע באוועגונג האט זיך געפינען צוליב דעם פאספילד־ווייסבוך, דער אפשטעלונג פון דער עמיגראציע און בעדייטענדע בעגרעניצונגען פון ערד־קויף פאר יודען, ווערען געמאכט בעמיהונגען צו בעאיינפלוסען די יודישע פארשטעהער, זיי זאלען זיך בעטייליגען אין אן אראביש־יודישער קאנפערענץ פון רונדען טיש ביי אזעלכע בעדינגונגען, וואס מאכען אונפערמיידליך א מפלה פון די יודישע פאסטולאטען. אראבישע קרייזען, וועלכע האבען זיך וואהרשיינליך איבערצייגט ווענען דער שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג צו אזעלכע פארשלאגען בעטראכטען דעם איצטיגען מאמענט פאר גענוג גינסטיג, כדי פארצולעגען זייערע בעשטימונגען. עס איז גענוג אין דעם פאל אנצווייזען די ריכטליניען פון די אראבישע פארשלאגען, כדי צו בעגרייפען, אז מיר האבען צו טון מיט א פערשווערונג, וואס שטעבט צו פערענדיגען די ארבייט פון צוברעכען די יודישע נאציאנאלע היים.

די אראבער לעגען פאר, אז עס זאל צונויפגערופען ווערען אן אראביש־יודישע קאנפערענץ, כדי צו דיסקוטירען וועגען די פארשלאגען, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען דורך זיי ביי דער מיטהילף פון די אינדישע מוזולמענישע פירער און אין ענגען קאנטאקט מיט דער ענגלישער רעגירונג און דער ארץ־ישראל־אדמיניסטראציע. די פאלגענדע פארשלאגען זענען פארגעלעגט געווארען דער ענגלישער רעגירונג נאך א פערשטענדיגונג, אז די זאלען דינען אלס יסוד פאר די אונטערהאנדלונגען מיט די יודען און אז די רעגירונג וועט אויף זיך נעמען די איניציאטיוו אין דעם פרט.

א לעגיסלאטיוו־פערזאמלונג, וואס רעפרעזענטירט מערב און מזרח (עבר הירדן) ארץ־ישראל זאל געוועהלט ווערען אזוי שנעל ווי מעגליך. די ערשטע אויפגאבע פון דער לעגיסלאטיור־פערזאמלונג זאל זיין דאס שליסען אן אבמאך מיט דער ענגלישער רעגירונג לויט'ן מוסטער פון דעם אפמאך מיט איראק, אלס ערשטער פארבערייטונגס־שריט צו דער אבשאפונג פון מאנדאט. ארץ־ישראל זאל צוטיילט ווערען אויף אראבישע און יודישע דיסטריקטען. די שטחים, אויף וועלכע די יודען בילדען איצט א מעהרהייט זאלען ערקלערט ווערען אלס יודישע און עס וועט זיי גאראנטירט ווערען א לאקאלע אויטאנאמיע אונטער דער העכסטער אויפזיכט פון דער נאציאנאלער אראבישער רעגירונג. בנוגע אלע פראגען, וואס זענען שייך דער צאהל פון דער יודישער אדער אראבישער בעפעלקערונג דארפען אלס יסוד דינען די רעזולטאטען פון דער פאלקס־צעהלונג פון יאהר 1931. ירושלים פאדערט א גאנץ בעזונדערען אבמאך און ווערט נישט איינגעגלידערט ווערען אין יודישען דיסטריקט, הגם ירושלים בעזיצט אן איבערוויגענד יודישע בעפעלקערונג, וואס בילדעט כמעט א דריטעל פון גאנצען יודישען ישוב. די יודישע און אראבישע דיסטריקטען דארפען געבוי אבגעגרענצט ווערען און עס זאל אויך בעשטימט ווערען א געוויסער פעריאד, אין משך פון וועלכען עס זאל ערלויבט ווערען די עמיגראציע פון די מינדערהייטען פון איין דיסטריקט. אין צווייטען. אראביש זאל אנערקענט ווערען אלס די איינציגע אפיציעלע שפראך אין אראבישען דיסטריקט, אין יודישען דיסטריקט אבער איז די אראבישע שפראך גלייכבערעכטיגט מיט דער העברעאישער. די אימיגראציע פון מחוץ ארץ־ישראל אין דעם יודישען דיסטריקט זאל זיך געפינען אונטער'ן אויפזיכט פון דער לעגיסלאטיווער פערזאמלונג.

אויסער דעם דאקומענט — האט ווייטער ערקלערט ה' גראסמאן — זענען אין משך פון דער פערגאנגענער וואך פארגעקומען געשעהענישען, וואס שטעהען נאטירליך אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס ווערט אנערקענט אין די אויבען־ציטירטע פארשלאגען. עס זענען שוין אפילו געמאכט געווארען פארבערייטונגען פאר דער קאנפערענץ, וואס זאל פארקומען אין אמאן מיט'ן צוועק צו פאדערען די אבשאפונג פון מאנדאט.

עס איז נישטא קיין גרונד צו מיינען, אז די ענגלישע רעגירונג וועט נעמען אויף זיך די איניציאטיוו פון צונויפרופען די אראביש־יודישע קאנפערענץ פון רונדען טיש" מיט'ן צוועק אפצושאפען די יודיש־אראבישע מיינונגס־פערשידענהייטען.

דורך דעם מאנעווער האפט מען אויסצומיידען די פעראנטווארטליכקייט פאר דער דירעקטער צערשטערונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים. עס דארף אויסער־עשטראכען ווערען, אז די אגאנזירטע מוזולמענישע פיידליכקייט און אלס פועל־יוצא דערפון די יודישע אונזיכערהייט, דער סימפאטישער בעריכט, דער בעריכט פון ה' פרענטש, די אפאזיציע פון די אינדישע מוזולמענער און פון די עגיפטישע הערשענדע קלאסען — דאס אלץ זענען צו שטארקע פאקטארען אז מען זאל זיי נישט בעמערקען, נישט קוקענדיג אויף דער בעקאנטער סימפאטיע פון דער מאנדאט־מאכט פאר דער יודישער נאציאנאלער היים. עס איז אונזער פליכט צו דעמאסקירען פאר דער גאנצער וועלט דעם דאזיגען גוט־דורכגעטראכטען פלאן, וועלכע קען נישט אנדערש בעצייכענט ווערען ווי א פערשווערונג, וואס ווערט פערדעקט מיט שלום־זשעסטען און איז געווענדעט געגען א פאלק, וואס האט אבגעגעבען אלע זיינע מאטעריעלע און פערזענליכע מיטלען אונטער'ן שוץ פון מאנדאט.

„עס קען נישט זיין קיין רייד, האט ערקלערט צום סוף ה' גראסמאן — וועגען א וועלכער עס איז אראביש־יודישער קאנפערענץ, וואס זאל צונויפגערופען ווערען אין אזעלכע בעדינגונגען. עס קען אויך נישט צו שטאנד קומען קיין שום פערשטענדיגונג, וואס אנערקענט נישט בלויז די יודישע רעכט אין הסכם מיט די בעשטימונגען פון מאנדאט, וואס בעזיצען די סאנקציע פון אלע ציוויליזירטע פעלקער אויף דער וועלט.

מיר גלויבען, אז די דאזיגע ווארנונג אין דער ריכטיגער צייט וועט אין דער איצטיגער לאגע אויפברויזען די יודישע עפענטליכע מיינונג און וועט אזוי ארום ענטהילען איהר אויפגאבע".

די יודישע טעלעגראפען־אגענטור וועט גע־וואהר פון זיכערע קוועלען, אז די אינפארמאציעס, מיט וועלכע עס האט זיך בענוצט די רעוויזיאניסטישע עקזעקוטיווע, זענען נישט קיין פולשטענדיגע און אז די פארשלאגען, וואס זענען געמאכט געווארען פון די אראבישע קרייזען אין ארץ־ישראל, זענען פערהאן פיל וויכטיגע פונקטען, וואס זיכערען די צוקונפט פון דער יודישער נאציאנאלער היים.

וועט פארקומען א יודיש-אראבישע קאנפערענץ?

ערקלערונג פון דער יודישער „אגענץ"

לאנדאן, 7. (יט"א טעלעגראפיש)) אין צוזאמענהאנג מיט דער ערקלערונג פון די רעוויזיאניסטען, אז אויפ'ן גרונד פון די בעוואוסטע דאקומענטען, ווערט געפלאנט צו רופען א יודיש־אראבישע קאנפערענץ, איז יט"א בעפולמעכטיגט פון דער יודישער „אגענץ" מיטצוטיילען, אז הגם ס'זענען איהר בעקאנט די דערמאנטע קלאגען, מחמת זי האט אין איהר בעזיץ בעריכטען וועגען דעם דערמאנטען ענין, איז אבער נישטא קיין שום גרונד צוזושרייבען די גאנצע זאך א גרעסערע בעדייטונג, דאס איז צוליב די קוועלען פון וואנען זיי שטאמען.

—:§:—

שרעקליכער גאז-אויפרייס איז א קויהלען-גרובען

שארלערוא, 7 (ספ. טעל.) אין דעם קוילען-גרובען „מאנסאפונט" איז פארגעקומען א שרעקליכער גאז־אויפרייס.

7 ארבייטער זענען שווער פערוואונדעט געווארען, 2 געפינען זיך אין א גסיסה־צושטאנד.

א חוץ דעם איז איינגעפאלען א וואנד, וועלכע האט פערשאטען 18 ארבייטער, דערונטער 3 פאליאקען.

עס איז דא ווייניג האפנונגען צו ראטעווען די פערשאטענע, ווייל אונטער דער דאזיגער איינגעפאלענער וואנד, זאל זיין לויט פעסטשטעלונגען 60 גראד היץ.

ווידער א בית-עלמין-שענדונג אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) פון ברעסלוי טיילט מען מיט, אז דער יודישער בית־עלמין אין בארטשאף איז געשענדעט געווארען דורך היטלער־בוליגאנעס. 2 מצבות זענען צושטערט געווארען. אין בארטשאף וואוינען נישט מעהר ווי 3 יודישע משפחות, וועלכע לעבען אין פריינדליכע בעציהונגען מיט דער נישט־יודישער בעפעלקערונג.

היטלער וויל ווערען א דייטשער בירגער

און גלייך דערויף — דייטשער מלוכה־פרעזידענט

בערלין, 7. (ספ. טעל.) היטלער האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צום פרעזידענט הינדענבורג מיט א ביטע צו געבען איהם די דייטשע בירגערשאפט. היטלער וויל ארויסשטעלען זיין קאנדידאטור צו די נאהענטסטע פרעזידענט־וואהלען.

שטענדיגע אויסשטעלונג פון ארץ-ישראל פראדוקטען

נעכטען פייערליך געעפענט געווארען אין ווארשא

ווארשא 7 (יט"א טעלעפאניש) אין לאקאל פון דער פויליש פאלעסטינישער האנדעלס־קאמער איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון א שטענדיגען אויסשטעלונג פון ארץ ישראל־פראדוקטען. די ערעפנונגס־רעדע האט געהאלטען לעווייטע. אין נאמען פון דער ציוני. עקזעקוטיווע און פון דער אגענץ האט בעגריסט מארבשטיין. א. נ. פון ציוניסטישען צ. ק. ד"ר קלומעל. ריכטער ערידע האט בעגריסט א. נ. פון דער ווארשאווער האנדעלס־קאמער. אויף דער ערעפנונג איז אויך אנוועזענד געווען דער וויצע האנדעלס־מיניסטער.

דער נארוועגישער קריגס־מיניסטער קלוזליבג אויף וועלכען עס איז אויסגעפיהרט געווארען א שווערער אטענטאט.

מכח די קלאנגען וועגען פלאן

צו בעפאלען די סאוויעטישע דעלעגאציע אין גענף

בערן, 7 (ספ. טעל.) אין שייכות מיט די קלאנגען, וואס האבען זיך פערשפרייט וועגען דעם, אז עס גרייט זיך אן אנפאל אויף דער סאוויעטישער דעלעגאציע צו דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ, האט זיך דאס אינערן־מיניסטעריום געשטעלט אין קאנטאקט מיט דער שווייצארישער און אויסלענדישער פאליציי, מכוח בעזארגען מיט א שטארקער שמירה די סאוויעטישע דעלעגאציע און בפרט ליטווינאוו'ן. די שווייצארישע טעלעגראפען־אגענטור מעלדעט, אז ביז־איצט האבען זיך די אלע קלאנגען וועגען אן אטענטאט אויף דער סאוויעטישער דעלעגאציע ארויסגעוויזען פאר גרונדלאז.

פעלקער=בונד האט אנגענומען

דעם האאגער בעשלוס וועגען די פוילישע בירגער אין דאנציג

גענף 7 (ספ. טעל.) דער ראט פונם פעלקער־בונד האט אויף דער עפענטליכער זיצונג אנגענומען נעכטען דעם ראפארט פונם לארד ראבערט סעסיל, אין וועלכער עס ווערט איבערגעגעבען די בעראטונגס מיינונג, וואס דער האאגער טריבונאל האט ארויסגעגעבען מכוח די רעכט פון די פוילישע בירגער אין דאנציג.

די דאזיגע מיינונג איז א קאמפראמיס־ארטיגע, און דערנעהנטערט זיך דער עיקר צו דער פוילישער שטעלונג.

דער ראט פונם פעלקער־בונד האט בעשלאסען צו איבערוויוען דעם ענין דעם הויך־קאמיסאר פונם פעלקער־בונד אין דאנציג, דעם גראף גראווינא.

א גרויסער פאליטישער פראצעס אין לובלין

לובלין, 7 (טעלעפאניש) גלייך נאכ'ן פראצעס פון די 26 קאמוניסטען פון כעלמער קרייז, איז פארגעקומען דער פראצעס פון נייע 9 פערזאן, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין פיהרען א קאמוניסטישע טעטיגקייט.

עס זענען פערמשפט געווארען: שרה ארנשטיין און אנטאנינא בערנאטאווא — אויף 4 יאהר טורמע, שאדי — אויף 2 יאהר. משה קאץ און מראגאן — אויף 18 חדשים גזשעגאזש טורבישעק, באניליי פעטראפאליק און רוביק — אויף 12 חדשים טורמע, און חוה דרוקער איז פרייגעשפראכען געווארען.

הערבערט סעמועל שטעלט זיך איז אפאזיציע צו דער ענגלישער רעגירונג

שארפע אטאקע פון די קאנסערוואטיסטען

לאנדאן 7 (יט"א טעלעגראפיש) נאך א שארפע רעדע פון הערבערט סעמיועל אין ענגלישען פארלאמענט געגען דער נייער צאל פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג איז געשטעלט געווארען אונטער א פראגע צייכען זיין ווייטערדיגען אנטייל פון דער רעגירונג. א בעדייטענדע צאהל קאנסערוואטיסטישע דעפוטאטען און אויך די קאנסערוואטיסטישע צייטונגען „דיילי טעלעגראף" און „דיילי עקספרעס" זאגען זיך ארויס אז נאך די דאזיגע שארפע רעדע, קען הערבערט סעמועל מכהר נישט בלייבען אין דער רעגירונג. „מאנטשעסטער גארדיען" רעדט ארום וועגען דעם שטארקען רושם פון סעמועלס רעדע, וואס האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג ביי די קאנסערוואטיסטען. ס'איז דעריבער נישט אויסגעשלאסען, אז הערבערט סעמועל זאל ארויסטרעטען פון דער רעגירונג און שטעלען זיך בראש פון דער אפאזיציע, וואס בעקעמפט די נייע צאל־פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג.

יודען אינטערווענירן ביים מיניסטער פון דער „רייכסוועהר"

בערלין, 7. (ספ. טעל.) צו דעם מיניסטער פון דער „רייכסוועהר" גענער האט זיך געוואנדען א יודישע דעלעגאציע, ווי אויך א דעלעגאציע פון די קריגס־אינוואלידען.

זיי האבען אויפמערקזאם געמאכט דעם מיניסטער אויף דער גרויסער סכנה, וואס דראהט יודען מצד די היטלעראווצעס, וועלכע פיהרען אויס א גאנצע רייה אנפאלען אויף יודען.

דער מיניסטער האט צוגעזאגט צו טון אלדאס מעגליכע, כדי אפצושטעלען די היטלעריסטישע העצע געגען יודען.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
8 פעברואר 1932

די פלאג פון ארבייטסלאָזיגקייט

שווער איז דער קאמף מיט יעדער עפּידעמיע, אמשווערסטען איז אָבער בייצוקומען סאָציאַלע עפּידעמיעס, וואָס זייערע וואָרצלען זענען צונויפגעפלאָכטען און צונויפגעוואַקסען מיט אַ גאַנצען קאָמפּלעקס פון עקאָנאָמישע און פּאָליטישע סיבות, וועלכע האָבען זיי אַרויסגערופען און שפּייזען זיי. צו אַזעלכע עפּידעמיעס געהערט די ארבייטסלאָזיגקייט, די געפערליכסטע פון אַלע געזעלשאַפטליכע קרענק. מיליאָנען מענשען געפינען נישט קיין אַנווענדונג פאַר זייערע געזונדע הענט, מיליאָנען און ווידער מיליאָנען אַרבייטער קענען נישט פערווירקליכען זייערע נאַטירליכטע רעכט אויף ארבייט, דאָס רעכט צו פערדינען דורך פּראָדוקטיווער אָנשטרענגונג זייער טאָג-טעגליך ברויט. אין מזרח און אין מערב, איך אַלע לענדער בישפּוועט די געפערליכסטע פון אַלע סאָציאַלע עפּידעמיעס — די אַרבייטסלאָזיגקייט. ווי אומעטום איז אויך ביי אונז אין פּוילען אָרגאַניזירט געוואָרען די אקציע צו מילדערן און דערלייכטערען די דאָזיגע פּלאָג.

אָבער אַזאַ הילפס-אקציע קען געפיהרט ווערען און רעכענען אויף ערפאָלג נאָר דאַן, ווען אין איהר נעהמט אַנטייל די גאַנצע אָרטיגע געזעלשאַפט און נאָר ביי דער אַקטיווער אָנשטרענגונג פון אַלע שיכטען, נאַציאָנאַליטעטען און קלאַסען פון דער בעפעלקערונג.

געוויס זענען די צייטען איצט שווערע, דער קריזיס, טיילווייז אַרויסגערופען דורך' מיסטריעזען פאַ אַיין לאַנד צום צווייטען, פון איין נאַציאָנאַלער אין געזעלשאַפטליכער ירופירונג צו דער צווייטער, דער אומצופרידענהייט פון אַלע צו אַלע, פערערגערט נאָך די לאַגע פון טאָג צו טאָג. די נאָכווייען פון דער וועלט מלחמה, דלות און פערווילדקייט נעהמען אָן אַלץ שטאַרקערע פאָרמען און אַמשאַרפסטען רופט זיך דאָס אָפּ אויף דער יודישער גאַס. צוליב דער גרויסער צאָהל יודען אָהן בעשטימטע פּראָפעסיעס, אזוי גערופענע „לופט-מענשען", צוליב דעם, וואָס אַ גרויסע צאָהל יודישע ארבייטסלאָזע זענען נישט רעגיסטרירט און קאָנען נישט אויפווייזען דעם נויטיגען ארבייטס-סטאַזש — בעקומען זיי קיין שטיצע נישט, וועלכע ווערט געגעבען נאָר דעם רעגיסטרירטען אַרבייטער.

קענען מיר, מעגען מיר, יודען אראָפּלאָזען אין טעמפּער אַפּאַטיע די הענד, פערשליסען אונזערע הערצער און מיט פערמאַכטע אויגען לאָזען זיך, אין קורצזיכטיגען עגאָיזם, טראָגען פון דעם שטראָם פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט-עפּידעמיע? קענען מיר דען נישט שפּירען דעם פּיין פון די פרויען, וואָס זיי זאָלען נישט זיין, דעם צער פון אונזערע שוועסטערס — מוטערס, וועלכע האַלטען אין די אָרעמס זייער הונגעריג קינד?

אמת, אז אויך אונזערע יודישע אינסטיטוציעס שטעהען אין סכנה זיך צו שליסען. אמת, אז חיונה קומט אָן שווער כמעט אַלעמען. דאָך מוז יעדער — אָרים, צי רייך, געבען פון דעם וועניגען, וואָס ער האָט! אַ ביסען פאַר דעם ארבייטסלאָזען!

אין אַלע צייטען האָבען זיך יודען אָפּגערופען אויפ'ן אַ פּעל פון יושר און סאָציאַלער גערעכטיגקייט. די ארבייטסלאָזע אַפּעלירען.

ב.

—:0:—

דריי האבען געערדט

כאראקטעריסטיק פון די יוד. רעדעס ביי דער בודזשעט-דעבאטע אין סיים

אין סיים ווערט געפיהרט מיט אַ בליצאַרטיגער שנעליגקייט די גענעראַל-דעבאַטע איבער דעם בודזשעט, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען דורך דער בודזשעט-קאָמיסיע. יעדער קלוב האָט אַ בעשטימטע צייט צו רעדען, לויט דער צאָהל פון זיינע מיטגלידער. דער סאַנאַציע-קלוב, וועלכער האָט די גרעסטע צאָהל שעה'ן, נוצט כמעט זיין רעכט נישט אויס, ווייל ער פיהרט סיי ווי דורך, וואָס ער וויל. די איבריגע קלובען רעדען זיך אָראָפּ פון הארץ, נישט האָבענדיג נאַטירליך קיין שום האָפנונג, עס זאָלען אָנגענומען ווערען וועלכע עס איז נישט פון זייערע אויסבעסערונגען. פון די יודישע דעפּוטאַטען האָבען ביי דער דעבאַטע גענומען אַ וואָרט: דעפּ. גרינבוים און דר. טהאָן פון דער יודישער קאָלאָ און דעפּ. הרב לעווין פון דער אגודה. דעפּ. גרינבוים האָט ערקלערט, אַז ער וועט שטימען געגען דעם בודזשעט, ווייל ער בעפריידיגט נישט אין דעם מינדעסטען די יודישע פאָדערונגען און ער בעווייזט, אַז די רעגירונג האָט נישט די מינדעסטע כוונה עפּעס צו טון פאַר דער יודישער בעפעלקערונג. וועגען דער האַלטונג פון די צוויי אַנדערע יודישע רעדנערס ביי דער דעבאַטע שרייבט דעפּ. גרינבוים אין „ה. ס.":

„עס האָט גענומען אַ וואָרט אפילו הרב לעווין, ווייל ער היט כ'מורשט אָפּ אַ געוויסע אונאָפּהענגיגקייט אין די פּוילישע אַרויסטרעטונגען. זיינע פריינד, די יודישע מיטגלידער פון ב.ב. געהט נישט אָן די סימפּאַטיעס פון די יודישע מאַסען, פאַר זיי איז גענוג דער חסד פון האַר, ווענען זיי האָבען צו פערדאַנקען זייערע מאַנדאַטען און אַלע טובות און פּריווילעגיעס, וואָס זענען דערמיט פערבונדען. אָבער דער רב לעווין איז אָפּהענגיג פון דער אָרטאָדאָקסישער יודישער מאַסע, פון איהרע שטימונגען. די לאָסקע פון האַר איז איהם אויך נויטיג, אָבער גלייכצייטיג דער צוטרוי פון דער וועהלער-מאַסע, וועלכע האָט אָפּגעגעבען איהרע שטימען פאַר דער אגודה אָפּטמאָל אין גוטען גלויבען.

„הרב לעווין האָט אין זיין רעדע געבראַכט פערשידענערליי קלאַגעס, ער האָט דערמאָהנט וועגען נויט, וועגען צונעהמען די פערדינסטען, וועגען נישט צולאָזען צו ארבייט, וועגען זונטאָג-רוה. ער האָט אפילו געזאָגט עטליכע ווערטער וועגען די שעכטען-קאָנצעסיעס, אָט דער פראַגע, וועלכער די גאַליציאַנער פּאָליטיקער האָבען שוין אַזוי פיל געאַפּפּערט, מיט איין וואָרט, ער האָט גערעדט וועגען אַלע אָנגעווייטאָגטע פראַגען, וועלכע די אָרטאָדאָקסישע מאַסען פיהלען. אָבער יעדעס מאָל האָט ער פעסטגעשטעלט, אַז איינציכען וועט די רעגירונג מיט דעם זיך פערנעהמען און וועט איהם דערלייזיגען אין הסכם מיט'ן ווילען פון דער אגודה און ער האָט אונטערגעשטראָכען די וואַקסענדע איינפלוסען פון דער אגודה אַפילו צווישען די יודישע אַרבייטער.

„הרב לעווין אַלזאָ וואָרט און ער גיט פּאָליטישע אָוואַנסען. אָבער די רעגירונג איילט זיך גאָרנישט. די רעגירונג נעהמט גערן אָן די אָדערופס, וואָרפט דער אגודה אויף אויפצופרעסען די קהלות, פערשטאַרקט איהרע רבנים, רינגעלט אַרום די באַרטיי מיט איהר אָפּיעקע, שיצט זי פאַר אַנדערע יודישע פּאַרטייען און הערט רוהיג אויס דאָס קלאָגען זיך אויף נויט און עלענד.

ד"ר טהאָן, דער רעדנער פון דער קאָלאָמעהרהייט, איז זיך שוין אָפען מודה, אַז ער געהערט צו די ענטוישטע. ער שטרייכט אונטער אין קיין שום פּאָזיטיוועס נישט געטון. די לאַגע פון זיין רעדע, אַז די רעגירונג האָט פאַר די יודען די יודען איז אַ שרעקליכע. די רעגירונג טראַכט גאָרנישט וועגען דעם. מיט גראַבסקי'ן האָט מען זיך געקאָנט זעצען צום טיש. בארטעל האָט אָפּגעוואָרפען יעדען געדאַנק וועגען אונאָדע, ערקלערענדיג אַז מען דאַרף נישט האָבען קיין אונאָדעס, כּדי צו בעפרידיגען די גערעכטע פאָדערונגען פון די יודען. אָבער די דאָזיגע שטאָלצע ווערטער זענען געבליבען בלויז ווערטער... די רעגירונג אָנערקענט נישט די מעטאָדען פון זאָאָלאָגישען אַנטיסעמיטיזם, אָט דאָס איז דער איינציגער פּאָזיטיווער שטריך, וועלכען דר. טהאָן האָט אונטערגעשטראָכען אין דער בעציהונג פון דער רעגירונג צו די יודען. צי איז דאָס גענוג, כּדי נישט צו שטימען געגען דער רעגירונג? כּדי נישט צו שטימען געגען בודזשעט?

„די מעהרהייט פון קאָלאָ וואַרט אויף עפּיס, אויף עפּיס אַ טאָט, אויף עפּיס אַ שריט פון דער רעגירונג. אויף וואָס — דאָס ווייסען מיר נישט. צי וועט זי גערעכטפערטיגען דאָס אָפּהאַלטען זיך פון שטימען געגען דעם דאָזיגען בודזשעט, וועלכער איז אַ בודזשעט פון עקאָנאָמישער און פינאַנציעלער אויסניצונג פון די יודען? צי וועט די ראַטעווען די ספּעציפישע גאַליציאַנער פּאָליטיק פון צו'אָפּעגער פורטקע?

די יודישע בעפעלקערונג איז מעהר נישט אימשטאַנד צו וואַרטען אָהן פּראָטעסט, נישט אַרויסווייזענדיג איהר ווירקליכע נעגאַטיווע בעציהונג צו דער רעגירונג, וועלכע טראָגט די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער פערצווייפעלטער לאַגע, אין וועלכער די יודישע מאַסען געפינען זיך".

פערד אנשטאט באהנען און „סאמאגאן" אנשטאט בראנפען

די פאליטיק פון די מאָנאָפּאָלען און מלוכה-אונטערנעמונגען

דער קראַקאָווער סאַנאַטאָרישער „א. ק. צ.", וועלכער ערלויבט זיך אין פראַגען פון דער ווירטשאַפט אין פּוילען צו האָבען אַ בעזונדערע שטעלונג און אַרויסצוטרעטען געגען מאַנכע שריט פון דער רעגירונג, בעזונדערס אויפ'ן געביט פון עטאַטיזם, מאָנאָפּאָלען א. ד. גל. פערנעהמט זיך ווידער מיט דער פראַגע וועגען דער נישט גלייכער בעטיילונג פון פערשידענע שיכטען פון דער בעפעלקערונג אין דער לאַסט, וואָס פאַלט אויף איהר צוליב דעם קריזיס. די צייטונג רוקט אַרויס דעם טעזיס, אַז „פאַר'ן קריזיס דאַרפען אַלע צאָהלען", אָבער דערווייל ווערען געשאַפען אין ווירטשאַפטליכען לעבען קינסטליכע טאַמעס, וועלכע שטערען דער נאָרמאַלער צירקולאַציע פון בלוט. גרויסע צווייגען פון דער ווירטשאַפט זענען בעפרייט פון דער פרייער קאָנקורענץ און זיי ווילען אויף זיך נישט נעהמען די לאַסט פון קריזיס. וואָס דאַרף אויף זיי פאַלען. זיי נוצען אויס זייער פּריווילעגירטע לאַגע און פערגרעסערן די לאַסטען, וואָס אַנדערע מוזען טראָגען.

די צייטונג שטעלט זיך אָפּ אויף די מאָנאָפּאָלען און די מלוכה-אונטערנעהמונגען. אַ שטייגער בראַנפען. דער פערקויפס-פּרייז פון בראַנפען מאַכט אויס פון 1300 ביז 1400 פּראָצענט פון די אייגענע קאָסטען פון מאָנאָפּאָל. דער דאָזיגער פּרייז איז לחלוטין נישט צוגעפּאַסט צו די פּרייזען פון תבואה. דער גרעסטער קאָנסומענט פון בראַנפען זענען די מזרח-קרעסען. צו וואָס-זשע האָט אַלזאָ געבראַכט די פּאָליטיק פון בראַנפען? זי האָט געבראַכט דערצו, אַז אויף די מזרח קרעסען קויפט מען נישט קיין בראָנפען, דערפאַר אָבער בליהט דאָרט די פאַבריקאַציע פון אַזוי גערופענעם „סאַמאַגאָן" און עס מעהרט זיך די צאָהל פון די געהיימע ברייזלעך. גלייכצייטיג וואַקסט דער שמוגעל פון טשעכישען בראָנפען. עס האָט זיך געשאַפען אַ לאַגע, ביי וועלכער דער בראָנפען-מאָנאָפּאָל האָט אויף לאַנער 70 מיליאָן ליטער שפּירט און ווייסט נישט, וואָס דערמיט צו טון.

דאָס זעלבע איז מיט די פּרייזען פון אַנדערע מאָנאָפּאָל-אַרטיקלען, וואָס זענען אינגאַנצען נישט צוגעפּאַסט צו דער איצטיגער סיטואַציע.

איבערגעהענדיג צו די מלוכה-אונטערנעמונגען ווייזט אָן דער מחבר פון אַרטיקעל, אַז אַ שטייגער די באַהן-טאַריפען ביים איבערפיהרען משאות זענען אויך לגמרי נישט צוגעפּאַסט צו דער ווירטשאַפטליכער לאַגע. עס האָט זיך געשאַפען אַ לאַגע, ביי וועלכער דעם פוּהער אין געוויסע געגענדען לוינט ניכער צו איבערפיהרען זיינע פּראָדוקטען מיט דער אַקס איידער מיט דער באַהן.

עהנליך איז מיט די אַרטיקלען, וואָס זענען קאַרטעליזירט. אַ שטייגער נאַפט, דאָס איז אַן אַרטיקעל, וואָס איז פאַר'ן פּויער געוואָרען אינגאַנצען נישט צוגענגליך און אין דאָרף איז מען איבערגעגאַנגען צוריק צו די פּרימיטיווסטע מיטלען פון בעלייכטונג. פונקט אַזוי איז מיט די פּרייזען אויף די אַרטיקלען פון אייזען, וועלכע זענען אויך קאַרטעליזירט.

מיט איין וואָרט דאָס דאָרף ווערט אַלץ ווייטער אָוועקגעשליידערט אַלס קאָנסומענט, עס הערט אויף עפּיס צו קויפען.

דער מחבר קומט צום פאָלגענדען אויספיהר: אונזער אינדוסטריע, וועלכע יאָגט זיך נאָך אַ פאַנטאַסטיש גרויסען עקספּאָרט, פערלירט איהר אייגענעם נאַטירליכען מאַרק, און דער פערלוסט פון דאָזיגען מאַרק שאַפט פאַר דער מלוכה אַ געפעהרליכען חלל וואו עס איז נישטאָ קיין פּראָדוקציע, נישטאָ קיין אומזאַצען, נישטאָ קיין איינקונפטען און קיין שטייערן און עס איז בלויז פערהאַן נויט און האָפנונגס-לאָזיגקייט. דאָס גאַנצע ווירטשאַפטליכע לעבען איז געבויט אויפ'ן געזעץ פון פּראָהיביציע... ווען די מלוכה שרויפט אַרויף די צאָלען אָהן פּראָפּאָרץ, דאַן בעווייזט זיך דער מאַסען-שמוגעל, ווי מיר זעהען איהם איצט ביי אונז, די צאָהל הכנסות פון דער מלוכה פאַלען קאַטאַסטראָפאַל...

ווען די מלוכה שרויפט געוואַלדיג אַרויף די טאַריפען פון טראַנספּאָרט, דאַן קאָנקורירט דאָס פערד און דער אויטאָ מיט דער באַהן. ווען מען שרויפט אַרויף די פּרייזען פון בראָנפען, בעווייזט זיך סאַמאַגאָנקע. ווען די מלוכה שרויפט אַרויף די שטייערען, דאַן ווערען געשאַפען פאַלגענע שטייערען, וועלכע דערגרייכען איצט די סומע פון 1150 מיליאָן זל.

קאמף געגען נאציאנאל-סאציאליזם אין האלאנד

אַמסטערדאַם, (יט"א) דער וואוקס פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער בעוועגונג אין האָלאַנד רופט אַרויס אַ לעבהאַפטע רעאַקציע אין דער האָלענדישער עפענטליכער מיינונג. די ליבעראַלע פּאַרטיי האָט קיין האָג צונויפגערופען אַ קאָנפערענץ, געווידמעט דעם קאמף געגען נאַציאָנאַל-סאָציאַליזם און אַנטיסעמיטיזם.

גרויסע קאפיטאלען פאר אינוועסטיציעס אין ארץ-ישראל

שאפט דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו-מיטגליד ניימאן

לאָנדאָן 6 (יט"א טעלעגראַפיש) פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ניימאַן, וועלכער האָט די גרעסטע פערדינסטען ביים שאַפען דעם פּראָ-פּאַלעסטינאַ-קאָמיטעט, איז אָפּגעפאָהרען פון לאָנדאָן, פּרי צו פּעושטאַקען די אינוועסטיציעס פאַר ארץ-ישראל דורך צוציען גרעסערע קאַפּיטאַלען

מאסען-פעטיציע פאר א נייער אונטערזוכונג פון די סאראקע-געשעהענישען

בוקאַרעשט (יט"א) לויט דער איניציאַטיוו פון סאָציאַליסטישען דעפּוטאַט מירעסקו איז פערפאַסט געוואָרען אַ מעמאָריאַל צום קעניג קאַראָל, וואָס ענטהאַלט פיל נייע פאַקטען וועגען די בלוטיגע געשעהענישען אין סאַראַקע און פאָדערט דורכפיהרען אַ נייע אויספאָרשונג. די נייע אויספאָרשונג זאָל דורכפיהרען אַ געמישטע קאָמיסיע, וואָס זאָל בעשטעהען פון פּאַרלאַמענטאַריער פון אַלע פּאַרטייען, פאָרשטעהער פון דער מיליטער-מאַכט און די בירגער פון סאַראָקע.

דעם מעמאָראַנדום האָבען אונטערגעשריבען טויזענדער איינוואוינער פון מאַראָקע.

רומענישע געזאנדשאפט אין וואשינגטאן „קלערט אויף" די סאראקע-טראגעדיע

רומענישע יודען אין אמעריקא זענען מיט דער „אויפקלערונג" נישט צופרידען

ניו-יאָרק (יט"א) אויף אַן אָנפראַגע וועגען דעם טראַגישען סאַראָקא-געשעהעניש האָט די רומענישע געזאַנדשאַפט אין וואַשינגטאָן צוגעשיקט דעם פערבאַנד פון די רומענישע יודען אין די פעראייניגטע שטאַטען אַנ'ענטפער, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, אַז איינער פון די דערשאָסענע ביים דניעסטער אין דער נאַכט פון 8-טען יאַנואַר איז געווען אַ קריסט. דער דניעסטער-געביעט, ווערט אין ענטפער געזאָגט, געפינט זיך אין בעלאַגערונגס-צושטאַנד אויף אַ שטח-פאַס פון 19 קילאָמעטער פון טייך, און מחמת דעם מוזען אַלע פערזאָנען, וואָס קומען אין די גרעניצען פון בעלאַגערונגס-געביט נאָך 6 אַ זייגער אין אָוונד פאָלגען די סיגנאַלען פון דער גרעניץ-וואַך, היות די 6 פערזאָן, וואָס האָבען אין דער קריטישער נאַכט געפּרובט אַריבערגעהען די גרעניץ, האָבען נישט געפאָלגט די סיגנאַלען פון דער מיליטערישער וואַך, איז די לעצטע געווען געצוואונגען צו שיסען. די רומענישע געזאַנדשאַפט דריקט אויס די האָפנונג, אַז די דאָזיגע אויפקלערונג וועט בעפרידיגען אַלע, וואָס אינטערעסירען זיך מיט דעם דאָזיגען טראַגישען אינצידענט.

אין אַ געשפּרעך מיט אַ יט"א פאָרשטעהער האָט דער סעקרעטאַר פון אַמעריקאַנער פערבאַנד פון רומענישע יודען ה' הערמאַן שפּייער ערקלערט, אַז דער פערבאַנד בעטראַכט דעם בריעף פון דער געזאַנדשאַפט אַלס אַ נישט גענוגענדען, און אַז דער אַדמיניסטראַטיוו-קאָמיטעט פון פערבאַנד וועט נאָך דעם סאַראָקא-ענין נענוי בעטראַכטען בדי אָנצונעהמען צו איהם אַ שטעלונג.

ספּאָרט-בּעוועגונג

אוהייב פוּן דער ווינטער-אלימפּיאַדע אין לייק פּלעסיד (אמעריקע)

די מייסטער פוּן קונסטלויפען אויף אייז

בּאָקס

גרויסער פּאַרטשריט פוּן די בּר-כּוֹכבא-בּאָקסער

די שבת'דיגע בּאָקס-אימפּרעזע אין פּאַביאַניץ וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען דורך דעם קלוּב „קרושענדער" האָט בּעוויזען, אַז די יונגע יודישע בּאָקסער פוּן לאָדזשער בּר כּוֹכבא מאַכט בּסדר גרויסע פּאַרטשריטען אין זייער ענטוויקלוּנג. אין דער אימפּרעזע האָבּען אנטיילגענוּמען א רייה גוּטע בּאָקסער פוּן פּערשידענע קלוּבּען אין פּאַבּיאַניץ און לאָדז: ס'האָט זיך אָבּער ארויסגעשטעלט, אַז די 3 בּאָקסער פוּן לאָדזער בּר-כּוֹכבא זענען געווען דאָס בּעסטע מאַטעריאַל צווישען אלע אנטיילנעמער. פוּן בּר-כּוֹכבא האָבּען סטאַרטירט שימשעוויטש, בּיאַליסטאָק און וודאָווינסקי, און אלע 3 האָבּען פּאַקטיש געזיגט, הגם פאר שימשעוויטש'ן האָט דער ריכטער אנערקענט א רעמי-רעזולטאַט. דאָס האָט אָבּער פּאַקטיש בּעוּולהם דעם יונגען בּר-כּוֹכבאנער.

שימשעוויטש האָט געהאַט פאַר א געגנער יאַראָסלאַווסקין, בּיאַלסטאָק האָט געשלאָגען הויך אויף פּונקטען כאַינאַצקין און וודאָווינסקי-קאַטשיקן.

ריכטער איז געווען ה' וורא‍צלאַווסקי.

* * *

געכטען זענען אין זאַל פוּן „זיעדנאָטשאָנע" פּאָרגעקומען 6 בּאָקס-קאַמפען, אנשטאָט די צוגעזאָגטע 8 די אָרגאַניזאַציע פוּן די קאַמפען איז געווען א שלעכטע און די קאַמפען זענען אויך ניט געשטאַנען אויף קיין געהעריגער הויך.

גייער (לאָדז) — סקאַדאַ (וואַרשאָ) 6:8

געכטען איז אין וואַרשאָ פּאָרגעקומען א מאַנשאַפטס-קאַמף צווישען לאָדזער קלוּבּ „גייער" און דער וואַרשאַווער סקאַדאַ, די לאָדזער האָבּען דעם בּאָקס-מעטש געוואוּנען מיט 6:8.

יאַרדאַן (וואַרשאָ) — בּ.ק.ס. (שלעזיען) 5:11

נעכטען איז ביי א געוואַלדיגער פּעראינטערעסירונג פּאָרגעקומען דער בּאָקסער-מעטש צווישען דעם יודישען בּאָקס-קלוּבּ „יאַרדאַן" און דעם שלעזישען בּאָקסער-קלוּבּ. די יודישע בּאָקסער האָבּען בּעוויזען, אַז זיי זענען פוּן די בּעסטע בּאָקסער אין פּוילען. זיי האָבּען בּעזיגט דעם שטאַרקען שלעזישען בּ. ק. ס. מיט 5:11.

האָקעי אויפ'ן אייז

פּאַלאָניאַ (וואַרשאָ) — ל.ק.ס. (לאָדז) 1:7

ביי א הערליכען וועטער און ביי א גלענצענדען אייז-פּלאַץ איז נעכטען פּאָרגעקומען א האָקעי מעטש צווישען דעם לאָדזער ל.ק.ס. און דער וואַרשאַווער „פּאַלאָניא". דער מעטש האָט בּעוויזען, אַז דער לאָדזער האָקעי-ספּאָרט, שטעהט נאָך אויף א גאַר נידריגער מדרגה. „פּאַלאָניא" האָט הערליך געשפּילט אין אלע ליניעס און מיט א גאַנצען קאָפּ איבּערגעשטיגען די לאָדזער האָקעיאיסטען. דער מעטש האָט זיך טאַקי פּערענדיגט מיט א רעזולטאַט ווי 1:7 (1:3, 0:3 און 0:1)

טריומף — אוּניאַ 0:0

נאָך דעם מעטש ל ק.ס. — פּאַלאָניאַ. איז פּאָרגעקומען דער מעטש צווישען טריומף און „אוּניאַ". דער פּערלויף פוּן מעטש איז געווען אינגאַנצען ניט אינטערעסאַנט.

* * *

דעם קומענדיגען זונטאָג קומט פאָר א האָקעי-מעטש צווישען ל. ק. ס. און דער וואַרשאַווער „לעגיאַ".

שווער-אַטלעטיק

רינג-קאַמף

אוּניאַ (לאָדז)—קרושענדער (פּאַבּיאַניץ) 9:9

נעכטען איז פּאָרגעקומען אין פּאַבּיאַניץ א מאַנשאַפטס-מעטש אין רינג-קאַמף צווישען די דערמאָהנטע מאַנשאַפטען, וועלכער האָט זיך געענדיגט מיט'ן רעזולטאַט 9:9

שווער-אַטלעטישע מייסטער-שאַפטען

דעם 13 און 14 פעבּרואַר קומט פאָר אין זאַל פוּן „שילאַ" גלוּבּאַ 17, די גרויסע מייסטער-שאַפטס - פּערמעסטונג ווענען דער מייסטערשאַפט פוּן לאָדזער וואָיעוואָדזטוואָ אויפ'ן יאָהר 1932 אין שווער-אַטלעטיק, די מייסטערשאַפטען נעהמען ארום רינג-קאַמף און געוויכט-הויבּען.

צוּ די דאָזיגע מייסטערשאַפטען שטעלען זיך איבּער 100 אנטיילנעהמער פוּן א צעהנדליג קלוּבּען. פוּן די יודישע קלוּבּען וועלען אנטיילנעהמען לאָדזער „בּר-כּוֹכבא", לאָדזער „מכּבּי" און פּאַבּיאַניצער „מכּבּי".

ספּאָרט-שפּילען

די פינאַל-שפּילען ווערן בּכער פוּן פּוילישען פֿערבאַנד פאר ספּאָרט-שפּילען וועלען פּאָרקומען אין לאָדז, דעם 20 און 21 פעבּרואַר. די קאָנקורענץ נעהמט אַרום מענער-מאַנשאַפטען און פרויען-מאַנשאַפטען. די קאַמפען וועלען זיין זעהר אינטערעסאַנטע, ווייל ס'נעהמען אנטייל אונלכע ערשטקלאַסיגע מאַנשאַפטען, ווי: ל. ק. ס. (לאָדז), א. ז. ס. (וואַרשאָ), פּאָלאָניא (וואַרשאָ) און קראָקאָווער קלוּבּען.

פוּן לאָדזער מכּבּי

גרויסער יום-טוב פאַר ספּאָרט-שפּילען

דער לאָדזער „מכּבּי" אָרדענט איין א גראַנדיעזע אימפּרעזע פאַר ספּאָרט-שפּילען. דער דאָזיגער יום-טוב וועט פּאָרקומען דעם קומענדיגען זונטאָג פוּן 9 א זייגער פריה אין זאַל פוּן דייטשען גימנאַזיום. „מכּבּי" אליין וועט א טייל נעהמען מיט 15 מאַנשאַפטען. אלס געגנער וועל „מכּבּי" האָבּען 15 אנדערע מאַנשאַפטען ווי: ל.ק ס., הכּח, שטער, יוטזשענקא, טריומף, זיעדנאָטשאָנע, קלוּבּ אויפ'ן נאָמען פוּן קאָשטשושקי, אָרלען, רעסורסא, אָרקאַן און אנדערע.

די דאָזיגע איניציאַטיוו פוּן „מכּבּי" איז ווערט בּעגריסט צוּ ווערען, די ספּאָרטשפּילען הויבּען אָן צוּ פּערנעהמען אין דער ספּאָרט-בּעוועגונג דאָס אָרט, וואָס קומט זיי עהרליך און דעריבּער איז שוין געווען די העכסטע צייט צוּ בּעווייזען זיך פאַר דער בּרייטער עפענטליכקייט מיט דעם דאָזיגען שעהנעם מענער און פרויען-ספּאָרט.

* * *

די אלגעמיינע פּערזאַמלוּנג פוּן לאָדזער „מכּבּי" קומט פאָר שבּת, דעם 20 פעבּרואַר ה. י.

מכּבּי-האָקעיסטען און פּינג-פּאָנגיסטען אין וואַרשא

שבּת דעם 13 פעבּרואַר פאָהרען ארויס קיין וואַרשא די לאָדזער „מכּבּי"-האָקעאיסטען און פּינג-פּאָנגיסטען. די האָקעאיסטען וועלען שפּילען מיטן וואַרשעווער „זשאַס", די פּינג-פּאָנגיסטען וועלען זיך פּערמעסטען מיט „וויאַזדא" „מכּבּי" זשאַס און מנוֹרה.

צוּגרייטוּנג אין לאָדז צוּ דער מכּבּיה'דע

די צוּגרייטוּנג אין לאָדז צוּ דער מכּבּיה'דע אין ארץ ישראל זענען זעהר פיבּערהאַפטע, דער לאָדזער קרייז פוּן וועלט-פערבּאַנד „מכּבּי" האָט איבּערגענוּמען צוּ אָרגאַניזירען די פּוילישע פוּסבּאַל-דרוּזשינע און די שווער אַטלעטישע דרוּזשינע צוּ דער „מכּבּיה'דע".

די פוּסבּאַל דרוּזשינע גרייט צוּ א בּשותּפוּת'דיגע קאָמיסיע פוּן לאָדזער „הכּח", לאָדזער קרייז-פערבּאַנד און די ספּאָרט-קאַפּיטאַנען. פאַר די אנטיילנעהמער אין דער פוּסבּאַל-עקספּעדיציע ווערט איינגעאָרדענט א חודש'דיגער קוּרס, וואו די עקספּעדיציע וועט ענטשפּרעכענט צוּגעגרייט ווערען.

אין צוּזאַמענהאַנג דערמיט איז פּאָרגעקומען א צוּזאַמענפאָהר פוּן די קלוּבּען, וואָס געהערען צוּם מכּבּי-פערבּאַנד אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטוואָ. נאָך די אויפקלערוּנגען פוּן ד"ר קרויש, ד"ר זילבּערשטראָם, ה' לעאָ שטערן און שולזינגער האָבּען זיך אלע פאָראייניגען פּערפליכטעט מיט אלע כּוֹחוֹת מיטצוהעלפען אַז די לאָדזער עקספּעדיציעס זאָלן קענען ארויספאָהרען צוּ דער „מכּבּיאַדע" און זאָלען קענען ווי געהעריג רעפּרעזענטירען דאָס יודישע ספּאָרט וועזען אין פּוילען.

אפּצייכנוּנג פאַר אנטיילנעהמער אין דער ווינטער-אלימפּיאַדע

בּאַרני בּערלינגער

דער בּעסטער אמעריקאַנער ספּאָרטסמען פוּן יאָהר 1931

די ערשטע זיגער אויף דער ווינטער-אלימפּיאַדע

שי (אין 500 מעטער אייז-לויף)

אירווין דזשעפּי (אין 5000 מעטער אייז-לויף)

יודען אין די פראווינץ-שטעט פון מעקסיקא

פון וואס זיי לעבן און ווי אזוי זיי לעבן

(איינדרוקען פון א רייזע)

פון י. ווינעצקי

ארדענט געזעלשאפטליך לעבען, דיי פערמאגען אפשר אלץ, וואס עס פערמאגט א ביריארק אדער ווארשא, נאר געוועהנליך נישט פון ערשטען סארט און אין מיניאטור.

ווי לעבען די יודען אין דער מעקסיקאנער פראווינץ, וואו קיין טויזענדער בפשות זענען נישט קאנצענטרירט און קענען נאך נישט בילדען אזא קאלעקטיווען כוח ווי די יודען אין דער הויפט-שטאט?

צו ענטפערן אויף דער פראגע דארפן גענו-מען ווערן אלס ביישפיל עטליכע טיפען מעקסי-קאנער שטעט, גרעסערע און קלענערע, ווייל פער-שידען איז דאס יודישע לעבען אין די פראווינצער שטעט פון מעקסיקא, גאנץ פערשידען, ווייל גאר קליין איז די צאהל, פאלען זיי ארונטער אונטער דער השפעה פון זייער אומגעבונג, אבער — ווילען זיי אינגאנצען פערשלונגען ווערען? אויף דעם קען מען ענטפערן מיט א קאטעגארישען — ניין!

אט צום ביישפיל אזא שטאט ווי „מאנטערעי", א מאמי-ק-שטאט, וואס איז בעקאנט מיט איהר שטאל און אייזען-אינדוסטריע, ליגט סך-הכל עט-ליכע שעה פון דער אמעריקאנער גרעניץ און די אמעריקאנער השפעה פיהלט זיך שטארק, טוריסטען קומען גאנץ אפט און בתוכם, פערשטייט זיך, אמערי-קאנער יודען.

געפינען זיך אין דער שטאט בערך צוויי הונ-דערט יודישע פאמיליעס, דאס איז שוין דער גרעס-טער יודישער ישוב אויף דער מעקסיקאנער פראָ-ווינץ, דער גרעסטער אין צאהל, פערשטייט זיך, פון

די לעצטע צייט איז מיר אויסגעקומען זיך בעהנטער צו בעקענען מיט'ן לעבען פון די מעקסי-קאנער יודען וואס זענען נישט קאנצענטרירט אין דער הויפט-שטאט, אדער אנדערע גרעסערע שטעט אין לאנד, נאר דער גורל האט זיי צוזייט און צו-שפרייט איבער די פערוואָרפענסטע ווינקעלעך פון דער פראווינץ.

פון די בערך צוועלף טויזענט יודען וואס וואוינען אין לאנד, געפינען זיך 75 פראצענט אין דער הויפט-שטאט און פיהרען שוין א בריים פערצווייגטען געזעלשאפטליך-קולטורעל לעבען.

אין מעקסיקא סיטי געפינט זיך א יודישע שולע מיט צוויי הונדערט און פערציג „משה'לעך און שלמה'לעך", איינגעארדענט אין א פיינעם לאקאל מיט א גארטען און מיט כל טוב.

קרעדיט - געזעלשאפטען, ליי - קאסעס, הילפס - אינסטיטוציעס, פעראיינען, ביבליאטעקען, שולען, או"א. וו. אלץ פערמאגט די הויפט - שטאט פון דער מעקסיקאנישער רעפובליק, אויף אלע גע-ביטען פון געזעלשאפטליכען, קולטורעלען און רעלי-גיעזען לעבען האבען זיך שוין די מעקסיקאנער שטאטישע יודען איינגעארדענט לויט'ן נוסח פון די גרויסע יודישע קהלות אין איראפע און אמעריקע.

אפילו אן'איינענע האנעלדסק-מאלער עקזיס-טירט שוין ביים מעקסיקאנישען יודענטום און לעצ-טענס איז אויך צוגעקומען א פעראיין פון יודישע ליטעראטען און ארטיסטען, וואס האט דעם צוועק צו שאפען אין מעקסיקא א יודישע ליטעראטור און א יודישען טעאטער, וואס זאל דינען דעם פיינערען קולטורעלען געדאנק, ווייל היינט צו טאג ווערט אין מעקסיקא אפשר מעהר ווי אומעטום פערשוועכט די יודישע ביהנע דורך א גרופע שונד.אקטיארען פון פון דעם ביליגסטען מין און מיט'ן צוועק צו רייניגען דעם יודישען טעאטער פון גראבען שונד און שמו-ציגע צווייטייטיגע קופלעטלעך ארגאניזירט זיך ווי ביי לייטען, די יודישע אינטעליגענץ אין דער מעק-סיקאנער הויפט-שטאט.

בכלל וואלט מען געקאנט זאגען, אז די יו-דען פון מעקסיקא סיטי פערמאגען א פיין-איינגע-

אשכנזים, אדער ווי מיר זענען געוואוינט צו זאגען „אונזערע", נישט רעכנענדיג „זייערע", די ספרדים וועלכע פיהרען אן'אפגעזונדערט לעבען און „זיי" בילדען בכלל א בעזונדער קאפיטעל פאר זיך.

האבען די צוויי הונדערט מאנטערייער יודען, וואס פרעגלען זיך אין היץ, ווי אין א קעסעל-גרוב, און האנדלען און וואנדלען, זיך דורכגעשלאגען א וועג פאר א ביסעלע פרנסה, שוין בעוויזען זיך איינ-צוארדנען אן'אייגענעם קלוב מיט א ביבליאטעק (א יודישע), א שול, א ציוניסטישע גרופע, וואס שיקט צו סיסטעמאטיש גאנץ פיינע בייטשייערונגען פאר'ן יודישען נאציאנאל-פאנד און די לעצטע צייט האט זיך אן'ארטיגער יוד, אן'ענטוזיאסטישער כלל-טוער, ה' ח. ראפאפארט זיך א נעהם געטון גרינ-דען א שולע פאר די יודישע קינדער, וואס ווערען דערצויגען אין א פרעמדען גייסט און ממילא, דער ווייטערט פון זייערע עלטערען.

האט זיך דארט געפונען א רייכער יוד, וואס האט געבראכט פון אמעריקע א ספר-תורה און חנוכה אין לויט'ן פלאן פון ה' ראפאפארט איינגעארדענט געווארען א „חנוך הספר" און די גאנצע איינקונפט איז בעשטימט צו גרינדען א יודישע שולע, דאס איז די ערשטע יודישע שולע אין דער מעקסיקאנער פראווינץ.

געכאפט אין פאריז א לאנדאנער יוד

וועלכער האט אנגענומען פיל געלד און איז אנטלאפען

פאריז. אין יודישען געזעלשאפטליכען לע-בען אין לאנדאן טומעלט זיך לעצטענס גאר שטארק אין צוזאמענהאנג מיט אן'אפערע פון א געוויסען לואיס בידערמאן וואס איז עז פאר א געשיכטע?

לואיס בידערמאן איז געווען איינער פון די אנגעזעהענסטע מיטגלידער פון דעם אין לאנדאן גוט בעקאנטען טאמאשאווער הילפס-פעראיין. דער פעראיין איז בעוואוסט מיט זיין הילפס ארבייט פאר די טאמאשאווער לאנדסלייט, און די מיטגלידער האבען אויך ברייט געשטיצט זייערע ארימע ברידער אין פוילען.

לואיס בידערמאן האט א דאנק זיין שטעלונג אין פעראיין אויסגענוצט דעם צוטרוי פון די מיט-גלידער האט אנגענומען א סך געלדער און איז פערשוואונדען געווארען...

א גרויסע צאהל לאנדסלייט וואס האבען אינ-אמייסטענס געטרויט זענען געבליבען „שטעקען" ביי איהם מיט פיל געלד.

דער פעראיין האט דורך בידערמאנס אפערע פערלוירען זעהר פיל. נישט נאר די מיטגלידער פון פעראיין קענען מעהר נישט געשטיצט ווערען, נאר זיי האבען זיך אויך געמוזט אפזאגען פון שטיצען זייערע קרובים אין דער אלטער היים, וואו די נויט און דחקות איז איצט אזוי גרויס.

דער טאמאשאווער הילפס-פעראיין האט זיך נאך דערצו געפיהלט געטראפען אין זיין פרעס-טיזש, וואס איהרער א לאנדסמאן האט מיט אזא האנדלונג בעפלעקט דעם גוטען נאמען פון די טאמאשאווער לאנדסלייט.

דער פעראיין האט אונטערגענומען שריט כדי צו כאפען בידערמאנען.

א דאנק דער אפערוויליגער ארבייט פון א פאר-רייזער יוד ה' זש. נייבערג איז געלונגען אויסצו-געפינען בידערמאנס אדרעס. ער האט זיך בעמליק אויסבעהאלטען אין פאריז.

ה' נייבערג האט גלייך מודיע געווען קיין לאנדאן. דער פעראיין האט דעלעגירט קיין פאריז די ה"ה ראזען, לאבאק און ה' סטמפעל. ה' נייבערג האט זיך געשטעלט צו זייער דינסט און אויך א דאנק דער הילף פון בריטישען אמבאסאדאר אין פאריז, איז געלונגען צו כאפען בידערמאנען.

ה' בידערמאן זיצט איצט ארעסטירט אין פא-ריז און וועט די נאהענטסטע טעג קומען פאר דער פאריזער יוסטיץ, וועלכע וועט בעשטימען צי בידערמאן וועט איבערגעגעבען ווערען דעם ענגלי-שען געריכט.

דער טאמאשאווער פעראיין אין לאנדאן נעהמט אן אלע מיטלען כדי אויסצוגעפינען וויפיל ביי-דערמאן בעזיצט און בעמיהט זיך, אז די, וועלכע עס קומט געלד ביי בידערמאנען זאלען צוריק קריגען אזוי פיל וויפיל עס וועט נאר זיין מעגליך.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע נערו שער 17 פון 10 — 11 און פון 2—3

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

די ער. פנונגס-זיצונג פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ אין גענף

א גרויסע ירושה...

(שטיפעריי)

פון ב. קאוונער

מיין זיידע, ר' דוד, א ליכטיגען גן-עדן זאל ער האבען, איז געווען זעהר א קלוגער און זעהר א פרומער און זעהר א גוטער.

דאס אליין, וואס ער האט התונה געהאט און געווארען א טאטע פון מיין טאטען, און שפעטער מיינער א זיידע, — דאס אליין בעווייזט, אז ער איז געווען א קלוגער יוד!

און דאס וואס ער פלעגט טראגען פיר וואַ-כען אין העמד און געהאט א שעהנע ווייסע באָרד און לאנגע פאות, און געטראגען א טלית-קטן מיט פי-ער פעטע ציצות און איז געשלאפען אין א קאפעל און געפאסט אלע תעניתים און נישט געהאלטען פון זייף און וואסער — איז א בעוויז פון זיין טי-פער פרומקייט.

אלע פרויען, אין שטעטעל, וואס האבען גע-האפט צו ווערען מוטערס האבען זיך געוואונשען צו האבען אזעלכע קינדער ווי מיין זיידע...

נישט אזוי אלט, אבער אזוי גוט און פרום און קלוג..

לערנען האט ער נישט געקענט, דערפאר איז ער געווען דער שנעלסטער און גרעסטער תהילים-זאגער אין גאנצען שטעטעל.

ער פלעגט אריבערטראגען אלע יודען אין קלויז — א רעגעלע מיהל!

פון ארבייטען האט ער נישט געוואוסט, באלד נאך דער חתונה האט ער געגעסען קעסט ביי זיין שווער אזוי לאנג, ביז... ביז... ער איז געווארען א טאטע פון דריי קינדער...

דערנאך האט די באבע מיינע, זיין פרוי ווייסט פס, גענומען באקען בייגעל און דער זיידע

איז ווייטער געווען א פערזארגטער מיט קעסט.

אלע אלט-געבאקענע בייגעל פלעגט ער אויפ-עסען מיט זיינע יאסלעס...

האט די באבע נישט געהאט אויף קיין מעהל און האט קיין בייגעל נישט געבאקען — האט ער אפ-געלעבט זיינע טעג מיט די לעכער פון די בייגעל.

אלץ בעסער ווי גארנישט...

ער פלעגט אויך קענען אפשפרעכען אן-עין-הרע.

ס'איז נישט געווען דער טאג אז ער די באכט אז ער, דער זיידע, זאל נישט אימיצען אפשפרעכען אן'עין-הרע: א קינד, א שכן, א שכנ'ס א ווייב, א דער גלאט אזוי א יודען.

ער פלעגט עפעס מורמלען... גענומען שטארק געניצען... בעלעקען דריי מאל די דלאניע פון דער לינקער האנט און אויסשפייען...

דערפון איז דעם קראנקען געווארען בעסער איינס און צוויי.

אבער דארט אין שטעטעל האט ער קיין גרוי-סע גליקען נישט געמאכט דערפון.

אפילו נישט קיין קליינע גליקען; ער איז גע-ווען זיין גאנץ לעבען א קבצן אויף טויזענד פאלעס.

דער גרעסטער אביון געווען אין יענער צייט; קיין גרעסער איז שוין נישט געווען.

ער האט געקענט מיט זיין ארימקייט בעטיי-לען אלע ארימעלייט פון גאליציע און נאך בלייבען דער גרעסטער ארימאן.

דערפאר, אז ער איז געשטארבען, האט דאס גאנצע שטעטעל גענאסען פון דער ירושה וואס ער האט איבערגעלאזען.

פאר יציאת נשמה בשעת ער האט אויסגע-הויכט זיין גוטע נשמה האט ער געהייסען פרעגען דעם רב פון שטעטעל.

אז דער רב איז געקומען, האט איהם מיין זיידע עפעס איינגערוימט אין אויער...

וואס — האט קיינער נישט געהערט, מען האט בלויז בעמערקט, אז דער רב האט מאדנע געשמיי-כעלט. פרעגען דעם רב וואס דער זיידע האט איהם איינגערוימט אין אויער, האט קיינער נישט געוואגט.

און אז דער רב איז אוועק, איז דער זיידע אויך אוועק...

אויסגעגאנגען ווי עס געהט אויס א יאהר-צייט-ליכט.

די באבע האט נישט געוויינט, זי האט בלויז גע-חלשט; חלש'ן איז געווען איהר גרעסטער פערגע-ניגען אין לעבען.

דערנאך, אז זי איז געקומען צו זיך, האט זי א זיפץ געטון און געזאגט מיט א פרום קול: „ד' נתן ד' לקח, גאט האט געגעבען און גאט האט צוגענו-מען..."

די לויה איז געווען די גרעסטע, וואס דאס שטעטעל האט אמאל געהאט.

אלע מיינע פריינט און אייערע פריינט זאלען האבען אזעלכע שעהנע לוויות.

דער רב האט געמאכט א הספד, און ער האט געזאגט, אז ער, דער זיידע מיינער, וועט פערנעמען דעם אויבען-אן אין גן-עדן.

ער וועט זיצען מיט די אבות ביים זעלבען טיש און גוטע מלאכים וועלען איהם בעדינען.

אלע ווייבער פון שטעטעל האבען געוויינט הויך אויפ'ן קול און געשנייצט די נעזער...

אויפ'ן היילינגען אורט האט ר' הערשעל דער מורה הוראה גענומען דאס ווארט און געזאגט: „אדם יסודו מעפר וסופו לעפר", דער מענש קומט פון דער ערד און געהט צוריק אין דר'ערד אריין".

אלע יודען, מיט'ן רב איננאיינעם זענען ממש געווארען פערגאפט פון דעם הויכען געדאנק פון דעם מורה הוראה...

דערנאך האבען אלע פיער זיהן פון מיין זיי-דען קדיש געזאגט און די זענען אהיים געגאנגען זיצען שבעה.

נאך שלושים האט דער רב צונויפגערופען אלע יודען אויף אן'אסיפה אין זיין בית-המדרש.

ביי דער אסיפה האט דער רב געלאזט וויסען, אז דער זיידע מיינער האט איבערגעלאזען זעהר א גרויסע ירושה פאר אלע יודען פון שטעטעל, א ירו-שה וואס קיין יוד האט נאך קיינמאל נישט איבער-געלאזט.

— וואס? וואס? — האבען אלע יודען געטרעגט מיט גרויסען נייגער.

— אכט פעקלעך רוסישען שמעק-טאבאק! — האט דער רב געלאזט וויסען — זעהר שטארקע טאבאק!

ער איז באלד געלם געווארע זאוו צוריקגע-קומען מיט'ן טאבאק.

דער רב האט דאן אלע אכט פעקלעך טאבאק אריינגעשאטען אין א גרויסער פושקע און געהייסען יעדען יודען שמעקען...

ס'האט לאנג נישט גענומען און אלע יודען פון שטעטעל מיט'ן רב איננאיינעם האבען גענומען ניסען.

עס זענען שוין יאהרען און יאהרען אוועק זייט דאן, אבער די אלטע יודען פון שטעטעל האבען נאך די פאסירונג נישט פערגעסען.

אלע גיבען צו, אז פון מיין זיידענ'ס ירושה האבען אלע יודען גענאסען...

פון אנדערע ירושות געניסען בלויז די קינדער, די קרובים; אבער פון זיין ירושה האט גענאסען דאס גאנצע שטעטעל, אפילו ווילד-פרעמדע.

בישטא היינט אזעלכע יודען, ווי מיין זיידע איז געווען!

מ'לעבט איז גריבער הײנט אין ארגענטינע

דאָס גרויסע לאַנד אַרגענטינע האָט גענוג ברויט און פלייש, נישט נאָר צו זעטיגען אַ האַלבע וועלט, נאָר איהר אַנצופרעסען, אַ בעפעלקערונג האָט דאָס לאַנד אַ קליינע — אַינגאַנצען אַ צוועלף מיליאָן איינוואוינער, פונדעסטוועגען הונגערט מען אין אַרגענטינע, עס הונגערען דאָ טויזענדער און טויזענדער.

מען דערציילט אַזאַ וויץ: אין קריזיס־צייט איז אין לאַדו געקומען אַ דעלעגאַציע צו אַ גרויסען גביר בעטען אַ סומע פאַר אַ הילפס־אינסטיטוציע, דער גביר האָט געענטפערט:

— איך קאָן נישט געבען, איך טאָר נישט געבען. איך האָב נישט...

ער האָט גענומען די דעלעגאַציע און צוגעפירט פון איין קאַסע, צו אַ צווייטער און געזאָגט.

— נאַט, זעהט... געלד, אַ סך געלד... חדשים לאַנג ליגט דאָס נישט גערירט, טאָ זאָגט אַליין: קען איך געבען? האָב איך צו געבען?...

אַרגענטינע געפינט זיך גענוי אין דער זעלביגער לאַגע, וואָס יענער גביר, זי וואָלט געקאָנט אָנגעהמען עמיצען ביי דער האַנד און פיהרען און ווייזען:

נאַט זעהט... ברויט,... בערג מיט ברויט... בערג מיט פלייש... לענדער מיט אָקסען, שאָף, חזירים עס איז נישטאָ וואוהין צו שיקען, קאָנען מיינע בירגער האָבען וואָס צו עסען?..

אַרגענטינע וואָלט געקאָנט זיין איינע פון די רייכסטע לענדער אין דער וועלט, ווען עס זאָל נישט געווען אַזוי אויסגענוצט אין די אַלטע, גוטע צייטען. די אָרטיגע איינוואוינער זענען פויל. די זופען לאַנגזאַם „מאַטע", און דערציילען אַ מעשה, אין דעם בעסטען פאַל זענען די אַרגענטינער בעאַמטע, און דערצו שלעכטע. די אויסלענדישע געזעלשאַפטען האָבען געזוכט אויסצופומפען וואָס מעהר געלד פון דאַנען, און האָבען קיין שום אינטערעס נישט גע־האַט אויפצובויען דאָס לאַנד און שאַפען דאָ אַן איבּ־דוסטריע. דאָס ביסעל אינדוסטריע האָבען געשאַפען די אימיגראַנטען.

אַרגענטינע האָט כמעט נישט קיין אייגענע פאַבריקאַטען, חוץ מעבעל. אַז מען דאַרף דאָ לעדער, מוז מען עס ברענגען פון אויסלאַנד, סטאַטיסטיקער בעווייזען, אַז פאַר איבער הונדערט אַרגענטינער רויהע פעלע בעקומט מען צוריק פון אויסלאַנד איין בעאַרבייטע פעל.

אַרגענטינע מוז אימפאָרטירען קליידער, שטאָף, געשיר, היט, זאָקען, און וואָס נישט? און אַז קיין עקספאָרט איז כמעט נישט פערהאַן, איז דאָס גאַנצע לאַנד ווי געליימט און מענשען עקען זיך פשוט אין די גאַסען.

מען זאָגט, אַז קיינער איז קיינמאָל נאָך נישט געשטאָרבען בוכשטעבליך פון הונגער, יענע וואָך איז אין בוענאָס איירעס געשטאָרבען אַ מענש בוכ־שטעבליך פון הונגער, דאָקטוירים האָבען קאָנסטאַטירט, אַז ער האָט עטליכע וואָכען נאָכאַנאַנד געפאַסט.

איך בין ספעציעל אַרויסגעפאָהרען מיט עטליכע וואָכען צוריק איבער דער אַרגענטינער פראָווינץ איז צו זעהן צי „הכצעקתה" — איז טאַקע די נויט אַזוי גרויס? און איך האָב געטראָפען נאָך מעהר ווי איך האָב זיך פאָרגעשטעלט.

שוין אין צוג פאָרענדיג האָב איך בעטראַכט די די וואָגען גריבער און אין די גריבער — מענשען. איך קען די דאָזיגע וואָגען גוט, און איך האָב אין די גריבער תמיד געזעהען פעלד־מייז, איצט קאָנקורירען מענשען מיט די פעלד־מייז, דאָס געהען אַרבייטסלאָזע מעיר לעיר ומכפר לכפר זוכען אַר־ בייט, און ווייל זיי האָבען נישט אויף קיין אייזענבאַהן־בילעטען, געהען זיי צופוס, און ווייל זיי האָבען נישט אויף קיין נאַכטלעגער, שלאָפען זיי אין גריבער.

איך בין אָנגעקומען קיין ראָזאַריאָ, ראָזאַריאָ איז די צווייטע שטאָט אין אַרגענטינע, זי פערמאָגט הייפערטעל מיליאָן איינוואוינער, פערמאָגט איינעם פון די גרעסטע תבואה־פאָרטען אין דער וועלט. אַרגענטינער זאָגען — דעם גרעסטען. גרעסער ווי טשיקאַגאָ. קיינער איז דאָס נישט מחויב צו גלויבען, ווייל איך אַליין גלויב אויך נישט. כעלמער פלעגען זאָגען, אַז כעלם איז די גרעסטע שטאָט אין דער וועלט אויסער־ליך איז ראָזאַריאָ פול מיט גלאַנץ און פראַכט האָט גרויסאַרטיגע קאַפע־הייזער, רעסטאָראַנען: האָט אַ פאַר ריזיגע וואָלקען־קראַצער אַפילו, האָט אַ גאַנצע געגענד מיט שאַנד־הייזער (די געגענד הייסט „פעטשינטשע", און פעטשינטשע אויף שפאַניש איז דאָס אייגענע וואָס „מציאה" אויף יודיש און „באַ־גין" אויף פליינעם יודיש!) און האָט בולוואַרען און פאַרקען, אָבער דער דלות איז דאָרטען אַ מו־ראַדיגער. יעדער פערטער מענש אין ראָזאַריאָ איז אַרבייטסלאָז, און אַ העלפט פון די דריי־פערטעל וואָס אַרבייטען — האָבען אַרבייט נאָר צוויי־דריי טעג אַ וואָך, און דערביי מיט געשניטענע לויבען.

אין ראָזאַריאָ האָבען אַרבייטסלאָזע אָפגעזוכט אַ שפּיצעל, אַריבער צוויי טויזענד פאַמיליעס האָבען זיך אויסגעגראָבען גריבער אין די בערג. אַרום פאָרט און זיי האָבען זיך דאָרט בעזעצט. דאָס איז נישט קיין מעשה, נאָר אַ פאַקט, איך בין געגאַנגען צו די בערג, וואָס ציהען זיך די גאַנצע לענג פון פאָרט (אַרום צוואַנציג קילאָמעטער ציהט ער זיך), און איך האָב געזעהען דאָרט מענער, פרויען און קינדער אין די גריבער. און געהט אַ רעגען איז נישטאָ וואו צו בעהאַלטען זיך, דאָס וואַסער קריכט אין די גריבער אַריין, אין די וואוינונגען קריכען אָפט אַריין זשאַ־בעס און פעלד־מייז, און אַמאָל שטעקט אַריין אין אַ גרוב דעם בעהאַרגטען קאָפּ אַ קוה אָדער אַן אָקס און מאַכט דאָרט גאָר אַן אַ חורבן...

איינער אַ דייטש האָט זיך אויסגעגראָבען אַ וואַזשנע גרוב, און בעוואָרענט אַז דער רעגען זאָל נישט אַריין; און כדי נוקם צו זיין זיך, האָט ער אויפ געהאָנגען ביים „אַריינגאַנג" אַ רויטע פאָהן... די בורזשואַזע צייטונגען האָבען אויפגעהויבען אַ ליאַרעם און פאָליציי האָט די פאָהן אַראָפּגענומען. דער דייטש האָט קוים געפועלט מען זאָל איהם די פאָהן צוריקגעבען אויף אַנישטעס...

און יודען? — פרעגט איהר, דער טאַלאַנטירטער פּאָבּוליסט אליעזר שטיינבערג האָט איבער־געזעצט „איש חסיד" אויף יודיש, האָט ער דאָרט אַ פראַזע:

„און חנינה מיט דער זשופיצע דרייט זיך אין דער מיט".

יודען דרייען זיך, ווי חנינה אין דעם סאַמע מיטען פון קריזיס, וואו ערגעץ אַ צרה, טרעפט איהר זיי דאָרט. צווישען יודען זענען דאָ פערהאַן זעהר פיל קליינע הענדלער, און די דאָזיגע זענען די ערשטע אויפ'ן פייער פון קריזיס, מען קויפט נישט קיין בייע סחורה און מען צאָהלט נישט פאַר די אַלטע (מען פערקויפט גאָר אויף קרעדיט, מען פער־שרייבט מיט קרייד, און קרייד — זאָגט שלום־עליכם — איז אַ רפואה צו ווערים). עס ליידען יודישע יחידים און עס ליידען די יודישע אינסטיטוציעס, עס געפינט זיך אין בויט און געפאַהר דער גרויסער

פּרעזידענט פון דער עסטרייכישער נאַציאָנאַל־באַנק דר. רייש גיט זיך אָן אין דימיסיע.

יודישער שפּיטאָל אין בוענאָס איירעס, עס האָבען באַנקראָטירט אַ פּאָר יודישע קאָאָפּעראַטיוון אין דער הויפּטשטאָט און אין דער פּראָווינץ, און די באַנקראָטען האָבען הרוב געמאַכט הונדערטער פאַ־מיליעס; און דאָס איז נאָך נישט דער סוף, נאָר דער אָנהויב.

גראַד איז איצט געוואָרען הונדערט יאָהר זינט דער באַראָן הירש איז געבוירען געוואָרען, און דער באַראָן הירש איז דער טאַטע פון יודישען ישוב אין אַרגענטינע, אין אַנדערע צייטען וואָלט מען דעם דאָזיגען יוביליי געפייערט מיט אַ סך פרייד; אָבער אין די איצטיגע צייטען איז דאָס געווען עפּעס ווי אַ חתונה אויף אַ לוויה...

יעקב באטאשאנסקי.

אט אזוי כאפט מען די יאלדעס...

ווי־פ׳גע א טשעקאווע געשיכטע האט נ.כ. טצן פאסירט מיטן „גרינעם" יונגערמאן א־ד.

דייטשער רייכסוועהר־מיניסטער גרענער מיט זיינע געהילפען אויף דער צבּוואָפנונגס־קאָנפערענץ אין גענף.

וועלכער איז געקומען פון א קליינשטעטל נישט ווייט פון ווילנע דא איינקויפען סחורה.

פערפאָהרען איז א־ד. אין א האטעל פון צענטער שטאָדט, ווי ס'פאסט פאר א רייכען סוחר.

צוליב א שידוך האט ער געמוזט בלייבען אין ווילנע אויף נאך א טאָג.

אויסגעפוצט ווי א „דזשענטלמאַן" האט א־ד. בעשלאָסען ביז דער בעשטימטער „זעהונג" גע־ניסען א ביסל פון שטאָדט.

גייענדיק אין גאס האט א־ד. געשלאָסען בעקאַנטשאַפט מיט א יונגער שיינער פריילין, וועלכע איז איהם זייער געפעלען געוואָרען. א שלאַנקע, א בלאָנדע גאָר אַריסטאָקראַטיש.

די יונגע פריילין איז אויך נישט געבליבען גלייכגילטיג צום „דזשענטלמאַן" אין די אַמעריקא־נער ברילען און האט גערן אָנגענומען זיין איינ־לאַדונג א ביסל זיך דורכצישפּאַצירען.

אויפן וועג האָבען ביידע געכאַפט א גוט ים־לעכן שמועס און דורכגייענדיק עטליכע גאסען איז מען געוואָרען גאָר היימיש און א־ד. האט שוין רעזיגנירט פון זיין „זעהונג".

א־ד. האט זיך נישט ארומגעקוקט ווי זיי זענען צו צו עפּיס א הויז אויף סאַדאָווע 19 און די פריילין האט ערקלערט, אז דאָ איז איהר וואוינונג.

נאך לאַנגע ספיקות האט ער אָנגענומען איהר איינלאַדונג אריינצוגיין מיט איהר גלייך אין שטוב.

דאָ איז אָבער א־ד. געבליבען ערשט גט.

אומדערוואַרט איז פאַר איהם געפאַלען די פּאַר ווערטער פון דער פריילין:

— ביטע קומט אריין א ווײלע צו מיר אין „בודואַר"...

א־ד. האט קיין פולע נישט געטראַכט און איז איהר נאָכגעגאַנגען.

אין צימער האט זי איהם געהייסען זיך אויסטון און איבעריקס זאָל ער זיך פיהלען פונקט ווי ביי זיך אין דער היים...

דער צימער האט אויף איהם געמאַכט א גוטען איינדרוק — דאָ איז ער אָבער פּלוצלונג פערבלענדעט געוואָרען. די יונגע פריילין האט זיך אויסגעטוהן: פאַר איהם אין די אויגען דאָס קלייד און אָנגעטאָהן א שלאָף־ראָק.

דער יונגערמאַן האט מיט דער צייט פער־געסען אין גאַנצען אָהן עולם הזה, און געמיטלעך פערבראַכט. ביז די „פריילין" האט איהם דער־מאָנט, אז ס'איז שוין שפּעט און זי מוז ערגעץ אוועקגיין.

ביי זיך אין האטעל האט זיך דער יונגער־מאַן געכאַפּט, אז עס פעהלט איהם א פּאָרטפעל מיט 180 דאָלאַר.

וועגען דער געשיכטע האט ער געמאָלדען די פּאָליציי, וועלכע האט פערפיהרט אַן אויס־פאָרשונג.

שײטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויף פערטיגע שײטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא אווא 15

ווי אזוי מ'האט ענטדעקט די מיקראבן פון קינדער־פאראליזש

פון ל. באראדולין

עס איז זעהר מעגליך, אַז מיר שטעהען איצ־טער אויף אַ וועג, אַז אַ מיטעל זאָל ענטדעקט ווער־רען צו קורירען, אָדער פערמיידען די שרעקליכע קראַנקהייט „קינדער־פאַראַליזש". אויף דעם צוזאַ מענפאָהר פון די אַמעריקאַנער וויסענשאַפטליים, וואָס איז פאָרגעקומען אין ניו־אָרלינס, האָט ד"ר פרעדעריק עבערסאָן, דירעקטאָר פון דער פאָרשונגס־לאַבאָראַטאָריע פון שפּיטאָל אין סאַן פראַנציסקאָ בערכטעט, אַז ער האָט ענטדעקט אָדער אידאַלירט די באַקטעריען, וואָס פערורזאַכען די קראַנקהייט.

עס איז קיין צווייפעל נישט געווען, אַז די קינדער־פאַראַליזש ווערט פערורזאַכט פון מיקראָבען; אָבער פריהער האָט זיי קיינער נישט געזעהן, און אַז מען האָט זיי נישט געזעהען האָט מען זיי נישט געקאָנט אויספאָר־שען און נישט געקאָנט געפינען קיין מיטעל זיי צו בעקעמפען. האָט מען געבלאָנדזשעט אין דער פינ־סטער, און איצטער קומט דר. עבערסאָן און בעריכ־טעט, אַז ער האָט זיי ענטדעקט; אַז ער האָט זיי גע־זעהען, ער בעשרייבט אַפילו מיט איינצעלהייטען ווי גרויס זיי זענען, און ווי זיי זעהען אויס.

ער דערצעהלט, אַז ווען די מיקראָבען געפינען זיך אין דעם קערפער פון אַ קינד, אָדער פון אַ מאַלפּע אָדער פון אַן אַנדער לעבעדיגען אָרגאַניזם, און זיי טוען דאָרטען זייער שרעקליכע אַרבייט, זע־הען זיי אויס אַזוי קליין, אַז מען קען זיי נישט זעהען דורך דעם שאַרפסטען מיקראָסקאָפּ, ער האָט אָבער אַט די מיקראָבען געהאַלטען אין אַ „קולטור" האָבען זיי זיך דאָרטען ענטוויקעלט צו אַ שטופע, אַז מען האָט זיי געקאָנט זעהן, איצטער קען מען שוין מיט זיי מאַניפּולירען און זוכען אַ מיטעל געגען זיי.

דער אופן ווי אַזוי דאָס אַלץ ווערט געטון, איז אַזאַ:

ווען עמיצער ווערט קראַנק אויף אַ נייער, אָדער מיינינגער בעקאַנטער אָנשטעקענדער קראַנק־הייט, זוכט מען אין איהם די מיקראָבען, וואָס האָ־בען פערורזאַכט, נאָר מאַסען פון זיי. אין דער קולטור האָבען די קראַנקהייט פערורזאַכט, שוין דאָס אַליין, וואָס די קראַנקהייט איז אַנשטעקענדע, זי קען אַריבער פון איין מענשען צו אַ צווייטען. איז אַ סימן, אַז די ווערט פערורזאַכט פון מיקראָבען. אַ קראַנקהייט גופא קען פון איין מענשען אויפ'ן צווייטען נישט אַריבערגעהן. ווען איינער צושניידט זיך אַ פינגער, אָדער די צעהן טוען איהם וועה, ווערט זיך אַ צווייטער מיט דעם נישט אָנשטעקען. אַריבער־געהן פון איינעם אויפ'ן צווייטען קענען נאָר די מי־קראָבען, וואָס פערורזאַכען די קראַנקהייט. הויבט מען אין איהם אָן צו זוכען די מיקראָבען.

פון דעם פּאַציענט נעהמט מען אַ באַר טראָפּען בלוט, אָדער אַן אַנדער פליסיגקייט פון זיין קער־פּער, מען לייגט עס אונטער אַ מיקראָסקאָפּ, און מען זוכט, די אָפּעראַציע ווידערהאָלט מען אַ סך מאָל, ווייל נישט אַלע מאָל דערזעהט מען דאָס, וואָס מען זוכט. און ענדליך דערזעהט דער פאָרשער אַזעלכע קליינע קערפּערלעך, וועלכע ער רעכענט אַז דאָס זע־נען די נייע מיקראָבען, דאַרף מען מיט זיי עקספּערי־מענטירען, כדי צו זיין זיכער, אַז דאָס זענען די גע־זוכטע מיקראָבען.

דער פאָרשער גרייט צו אַ כלי מיט אַזאַ זשעלע־אַרטיגען מאַטעריאַל, וואָס איז זעהר גינסטיג פאַר די מיקראָבען, זיך דאָרטען פאַנאַנדערצופלאַדיען. מען רופט עס „קולטור", ווייל דאָרטען ווערען די מי־קראָבען קולטיווירט, אין דער קולטור לייגט ער־אַ־ריין עטליכע טראָפּען בלוט, אָדער אַן אַנדער פלי־סיגקייט וואָס ער נעהמט פון דעם פּאַציענט, און האַלט די קולטור אין אַ זעהר גינסטיגער טעמפּע־ראַטור, עטליכע טעג שפּעטער בעהמט ער פון דער זשעלע עטליכע טראָפּענס און אונטערזוכט זיי דורך דעם מיקראָסקאָפּ, און געוועהנליך קומט פאָר, אַז ער דערזעהט שוין נישט איינצעלנע צופעליגע מי־ בען זיי זיך פאַנאַנדערגעפלאַדיעט.

פון אָט דער קולטור, פול מיט די מיקראָבען נעהמט ער צו עטליכע טראָפּענס און שפּריצט עס אַריין אין די קערפּערס פון חיה'לעך, ווי ווייסע ראַ־צען, יחה־זי־ילעך, מאַלפּעס, און אַנדערע, די אָפּעראַציע ווידערהאָלט מען עטליכע מאָל, כדי צו זיין זיכער אין די רעזולטאַטען. אין ווען די פערזופטע חיה'לעך שטעקען זיך אָן מיט דערזעלבער קראַנקהייט, איז עס דער בעסטער סימן, אַז דאָס זענען די מיקראָבען, וואָס האָבען די קראַנקהייט פער־אורזאַכט, און דאַן זאָגט מען, אַז די מיקראָבען פון דער קראַנקהייט זענען ענטדעקט, אָדער אידאַלירט געוואָרען, און דאַן הויבט מען אָן זוכען די מיטלען, די דאָזיגע מיקראָבען צו פערטיליגען אַזוי, אַז עס זאָל דעם קערפּער נישט שאַדען.

איצטער ווייסען מיר אָבער, אַז עס זענען פער־האַן אַזעלכע קליינע מיקראָבען, וועלכע מען קען נישט דערזעהן אַפילו דורך דעם שאַרפסטען מיקראָסקאָפּ, פּאָקען .צ.ב.ש. איז אַ קראַנקהייט, וואָס ווערט פערורזאַכט פון אַזעלכע אומענדליך קליינע מיקראָבען און כאָטש מיר האָבען שוין אַ מיטעל צו פערמיידען די קראַנקהייט דורך דעם, וואָס מען „שטעלט פּאָקען" אין קינדער און אַפילו אין דער־וואַקסענע; אָבער די מיקראָבען פון דער קראַנקהייט האָט נאָך קיינער נישט געזעהען.

די מיקראָבען פון קינדער־פּאַראַליזש זענען אויך אַזוי אומענדליך קליין, און דערפאַר האָט מען זיי ביז איצטער נישט געזעהען, און דערפאַר איז מען געווען אַזוי הילפלאָז אין קאַמף מיט דער קראַנקהייט, צייגט זיך אָבער אַרויס אַז ווען אַט די מיקראָבען ווערען אַריבערגעטראָגען אין אַ פּאַסיגער קולטור, ווערען זיי גרויס גענוג, אַז מען זאָל זיי קענען זעהען, דערנאָך, ווען מען שפּריצט זיי אַריין, אין מאַלפּעס, ווערען זיי ווידער אומענדליך קליין, און מען קען זיי ווידער נישט זעהען.

און אין דעם בעשטעהט די זעהר וויכטיגע ענטדעקונג פון ד"ר עבערסאָן

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
א
8
אדר א׳ תרצ״ב

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.12
זון-אונטערגאנג 4.28

טאג-באטיק

דער טראמוואי-שטרייק האט די לאדזער בעפעלקערונג געקאסט טייער

צוויי וויכטיגע ציפערן דארפען אונז לאדזער אינטערעסירען אין צוזאמענהאנג מיט'ן שטרייק פון די טראמוואיען. וועלכע ווי ס'איז בעוואוסט האט דאס אנגעהאלטען, קנאפע צוויי וואכען.

איין ציפער איז וויפיל האט די טראמוואי-געזעלשאפט אויסגעצאהלט די פארגיטיגונג פאר די 12 שטרייק-טעג די בעזיצער פון די חודש- און קווארטאל-ביכלעך און די צווייטע ציפער, וויפיל! האט דער לאדזער בעפעלקערונג געקאסט טייערער די בעוועגונג דורך די אויטאבוסען לגבי דעם טראמוואי.

אויף דער ערשטער פראגע האבען מיר א סטאטיסטיק פון דער „וואגאן ל״. וועלכע פערקויפט די חודש-ביכלעך פון דער טראמוואי געזעלשאפט.

אין דעם היינטיגען חודש האט „וואגאן ל״ פערקויפט 2900 חודש-בילעטען לגבי 2970 אין חודש יאנואר. די טראמוואי-דירעקציע האט פערקויפט אין חודש יאנואר און פעברואר 860 חודש- און קווארטאל-בילעטען וואס צוזאמען איז דאס א קיימא לן פון 3830 בילעטען. וואס ס'איז צוריקגעצאהלט געווארען צו 12 זלאטעס איז דאס א סומע פון 45,960 זל.

אויף דער צווייטער פראגע האבען מיר אנ'אויסרעכענונג. אזוי ווי אין יעדען אויטאבוס האבען זיך געפונען 15–18 פאסאזשירען (אנדערע איז זאגאר געווען 25–30 פאסאזשירען) וואס אין איין מארשרוט האט געדויערט א האלבע שעה. אזוי ווי זיי זענען געפאהרען פון 7 פריה ביז 11 אין דער נאכט, האבען מיר א קיימא לן פון 15–16 שעה צו 30 פאסאזשירען איז 4,500 – 5,500 טעגליך, וואס ביי 60–70 אויטאבוסען מאכט אויס טעגליך פון 35,000 ביז 40,000 פאסאזשירען טעגליך, וואס ביי 12 שטרייק-טעג מאכט דאס אויס 500,000 פאסאזשירען צו 15 גראשען (דער טראמוואי קאסט 25 גראשען און זיי האבען גענומען 40 גראשען בייטאג און 30 גר. אין דער פריה ביז 9) האבען מיר אנ'עודף פון 75,000 זל. דערצו קומען נאך צו אנ'ערך 10 טויזענד פאסאזשירען מיט טאקסיבקעס, וואס דא האט ווידער דער עודף בעטראפען 25 גראשען, ווייל זיי האבען גענומען 50 גר. האבען מיר נאך 25.000 זל. אלזא האבען מיר גאנצע הונדערט טויזענד זל. האט דער לאדזער בעפעלקערונג טייערער געקאסט דער שטרייק פון די טראמוואיען.

ב. פ.

נעכטיגע זיצונג פון קהלה-פערוואלטונג

שוין ווידער צוגענומען צוויי נייע מורה-הוראות

(—) נעכטען פארמיטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער צייטווייליגער קהלה-פערוואלטונג, באכ'ן עפענען די זיצונג האט דאקאר אדוו. ווייצמאן ארייגעטראגען א דרינגענדען פארשלאג, אז די קהלה זאל

פראטעסטירען

געגען די האנדלונג פון דער קראנקען-קאסע און מאגיסטראט וועלכע זאגען זיך אפ צו שיקען יודישע קראנקע וועלכע ווילען האבען כשר עסען, אין פאז־נאנסקיס שפיטאל אריין. ס'ווערט בעשלאסען די פראגע צו שטעלען אויף דער טאג-ארדנונג.

נאכ'ן איבערלייענען דעם פראטאקאל פון דער פריהערדיגער זיצונג, טרעט מען צו צו לייענען די קאמוניקאטען. דער קאסע-בעריכט פאר'ן יאהר 1931 וועלכע שליסט זיך מיט א סומע פון 246.354 זלאטעס ווערט בעשטעטיגט.

ווייטער ווערט גענומען צו קענטניש, אז דער געוועזענער רעפערענט פאר יודישע ענינים ביי דער וואיעוואדזשטווע ה׳ שפער, האט איבערגענומען א פאסטען אין דער קהלה, וואו ער וועט פיהרען דעם רעפעראט פאר אלגעמיינע ענינים: עווידענץ פון דער יודישער בעפעלקערונג, קארעספאנדענץ, פרעסע, קהלה-אויסגאבען און אזוי ווייטער. ה׳ שפער איז בעפולמעכטיגט געווארען דורכ'ן קהלה-פרעזעס אדורכצופיהרען

לוסטראציעס אין אלע קהלה-אינסטיטוציעס

און אין די אינסטיטוציעס, וועלכע ווערען סובסידירט דורך דער קהלה.

ס'ווערט גענומען צו קענטניש

דער דאנק-בריף

פון דער קאנצעלאריע פון מלוכה-פרעזידענט פאר די ניי-יאהר וואונשען וואס די קהלה האט צוגעשיקט.

ס'ווערט געלייענט דער בעשלוס פון לאדזער סטאראסטווע

אפצוווארפען די רעקורסען פון די ה״ה מארכעוו און שאליט נעגען די קהלה-וואהלען.

די ווארשעווער קהלה-פערוואלטונג האט צוגעשיקט א דאנק-בריף פאר דער לאדזער קהלה און בעזונדערס פאר'ן סעקרעטאר נאדעל, פאר דער גוטער אויפנאהמע פון דער עקסקורסיע וואס איז בעשטאנען פון די שילערינס פון דער ווארשעווער קהלה-שולען, וועלכע האבען מיט א קורצער צייט צוריק געוויילט אין לאדז.

ס'איז אנגעקומען א ווענדונג פון

לעגיאן א נ. פון בערעק יאסעלעוויטש

אז צוליב דער קריטישער פינאנציעלער לאגע, אין וועלכער דער לעגיאן געפינט זיך, זאל די קהלה בעשטימען א שטענדיגע סובסידיע. נאך א קורצער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען אפצוווארפען די ווענדונג, צוליב דעם ווייל דאס אויסהאלטען דעם לעגיאן איז אנ'אויפגאבע פון דער מאכט, אלס איינמאליגע אונטערשטיצונג פאר'ן לעגיאן איז בעשטימט געווארען א סומע פון צוויי הונדערט זל.

ס'איז אנגעקומען א ווענדונג פון א געוויסען יעקב אייזענמאן, זאקאטנא 80, אז מען זאל איהם אויסשטרייכען פון דער רשימה מיטגלידער פון דער יודישער קהלה. ס'איז בעשלאסען געווארען איהם אויסצושטרייכען ערשט דעמאלט, ווען ער וועט אדורכפיהרען די פארמאליטעטען אין דער סטאראסטווע.

דער הויפט-מיליטער-ראבינער ד״ר פרענקעל האט זיך געווענדעט צו דער קהלה וועגען

א סובסידיע פאר'ן מיליטער-ראבינאט

וועלכער פיהרט פסח-אקציעס פאר זעלנער, האלט אויס אלמנות, און יתומים נאך געפאלענע זעלנער א. אז. וו.

ס'איז בעשלאסען געווארען די ווענדונג אפצוווארפען קודם כל צוליב דער שלעכטער לאגע פון די קהלה-פינאנצען און דאן צוליב דעם וואס די קהלה אליין פיהרט יום-טוב-אקציעס פאר די יודישע זעלנער פון לאדזער גארניזאן

די געזעלשאפט

„צעקאבע״

צענטראלער קאמיטעט אונטערשטיצען די קאסעס פאר אהן-פראצענטיגע הלואות, האט זיך געווענדעט צו דער קהלה, זי זאל מיט אלע מעגליכקייטען איבערשרייבען די דאזיגע קאסעס. ס'איז בעשלאסען געווארען צו ענטפערען, אז די לאדזער קהלה פיהרט אנ'אייגענע גמילת-חסדים-קאסע, וועלכע פיהרט א ברייטע טעטיגקייט.

דאן ווערען בעשטעטיגט די ארויסגעגעבענע אונטערשטיצונגען דורך דער סאציאלער הילפס-קאמיסיע אויף א סומע פון 11,000 זל.

אויפ'ן טאג-ארדנונג שווימט ווידער ארויף די פראגע וועגען

צונעהמען די 2 נישט-עטאטאווע מורה-הוראות

ליפשיק און אייגער (אלעקסאנדערער). ווי בעקאנט האט די פערוואלטונג געהאט בעשלאסען נישט אנצונעהמען די דאזיגע מורה-הוראות, דאן איז געווען א בעפעהל „פון אויבען״, אז מען זאל זיי יא אננעהמען, אויף דער נעכטיגער זיצונג איז טאקע דער בעשלוס רעווידירט געווארען און די מורה הוראות זענען בעשטעטיגט געווארען, זיי וועלען בעקומען בישט צו 600 זל. א חודש, נאר צו 500 זל.

אדוו. ווייצמאן האט שארף פראטעסטירט געגען דער האנדלונג פון דער קהלה, וועלכע שפילט פאליטיק און אין אזא שווערער צייט אנגאזשירט אלץ נייע מורה הוראות, ער האט ערקלערט אז ער וועט זיך ווענדען דעם ענין וועגען צו דער עפענטליכקייט.

דאן איז אפגעגעבען געווארען א מאגערער בעריכט פון דער טעטיגקייט

פון הילפס-קאמיטעט פאר פרנסה-לאזע יודען.

די פערוואלטונג האט אקצעפטירט דעם בעשלוס וועגען א צושלאג צום קהלה-עטאט לטובת דעם קאמיטעט, דער צושלאג-בודזשעט איז בעשטימט געווארען אויף 105,טויזענד זל.

די קהלה-פערוואלטונג האט אויסגעארבייט א רשימה פון נייע אפצאהלונגען פאר קרשים, עגלות, ארוממויערען קברים, מצבות און אזוי ווייטער, ס'איז בעשלאסען געווארען דעם ענין איבערצוגעבען דער בית-החיים-קאמיסיע ענטגילטיג צו ערלעדיגען.

דאן איז מען צוגעטרעטען צו דעם דרינגענדען פארשלאג פון אדוו. ווייצמאן וועגען

די יודישע קראנקע, וואס ווילען אנקומען אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל

אדוואקאט ווייצמאן האט אנגעוויזען, אז לויט'ן געזעץ אפילו זענען דער מאגיסטראט און די קראנקען-קאסע מחויב צו שיקען די יודישע קראנקע אין אזא שפיטאל, וואו ס'איז פערהאן א יודישע סביבה, וואו מען רעדט צו זיי אויף יודיש און וואו ס'איז פערהאן א כשרע קוך. דער מאגיסטראט און די קראנקען-קאסע זאגען זיך אבער אפ צו שיקען די קראנקע אין דעם איינציגען יודישען שפיטאל, צוליב דעם זאגען זיך פיל קראנקע איינגאנצען אפ פון געהען אין שפיטאל. א חוץ דעם געפינט זיך פאזנאנסקיס שפיטאל צוליב דער דאזיגער האנדלונג, אין א זעהר שווערער לאגע, ס'ווערט בעשלאסען ארויסצוטראגען א פראטעסט געגען דער האנדלונג פון קראנקען-קאסע און מאגיסטראט, א חוץ דעם איז אויסגעוועהלט געווארען א דעלעגאציע, וועלכע זאל פערזענליך אינטערווענירען ביי דער קראנקען-קאסע, פרעזידענט זשעמיענצקי און וואיעוואדע, אין דער דעלעגאציע געהען אריין פרעזעס מינצבערג און אדוו. ווייצמאן.

צום סוף איז נאך אויסגעוועהלט געווארען א רעווידיר-קאמיסיע פאר דער גמילת-חסדים-קאסע ביי דער קהלה, אין דער קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען די דאזיגע אדוו. ווייצמאן, האפמאן און דוד שטאהל.

פון האנדעלס-געריכט

פירמעס „שמואל לאסמאן״ און „ברידער ראטבערג״ רעגולירען מיט זייערע קרעדיטארען

שמואל לאסמאן, פאבריק פון כעמישע ארטיקלען (פאלודניאווא 85) איז אין דעצעמבער 1929 פערעפענטליכט געווארען אנ'אומפעלאשט. דאס געריכט האט אין זיינער צייט בעשלאסען ל.'ן איינצוזעצען אין ארעסט. דאס אפעלאציע-געריכט האט לאסמאנס אנקלאגע אפגעווארפען. ערשט אין דעצעמבער פ. י. האט ל. בעקומען א גלייט און אנגעהויבען אונטערהאנדלען וועגען א רעגולאציע פארלעגענדיג 25 פראצענט.

צוליב דעם, וואס דער רוב קרעדיטארען האבען מסכים געווען צו דער פארגעלעגטער רעגולאציע, האט דאס געריכט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

אין שייכות מיט דעם „נאדזור״ פון דער פירמע „ברידער יצחק און יעקב ראטבערג״ פאבריק פון מאנופאקטור-סחורה (קאפערניקא 55) האט דאס געריכט פאראדנעט צו עפענען אנ'עפענטליכען רעגולאציע-אפמאך. די געפאלענע פירמע האט פארגעלעגט צו רעגולירן אויף 40 פראצענט. נאכ'ן פערהערען האט דאס געריכט געעפענט אונטערהאנדלונגען וועגען דער פארגעלעגטער רעגולאציע.

* * *

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דאס האנדעלס-געריכט פערעפענטליכט אנ'אומפעלאשעש דער פירמע „אויטא-טראנספארט״ (ציגעל-גאס 60) און גלייכצייטיג אויך אויף דער צענטראלע פון דער דערמאהנטער פירמע אין לעשנא.

נעגען דער דעציזיע זענען אריינגעטראגען געווארען צוויי אפאזיציעס. איין אפאזיציע פון די קרעדיטארען און א צווייטע אפאזיציע פון סינדיק. דאס געריכט האט ביידע אפאזיציעס אפגעווארפען.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אומפעלאשטש פון משה יצחק אייבעשיץ, זייד-וועבעריי (פעטריק. 79) איז אלס צייטווייליגער סינדיק נאמינירט געווארען אדוו. זיירע. דאס געריכט האט אויך אייבעשיצ'ן געגעבען א גלייט אויף 3 חדשים.

פון קהלה

(—) מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אז דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט אפגעזאגט צו בעפרייען פון צאל דאס פעקעל מלבושים, וואס איז אנגעקומען פון לאנדאנער „רעליעף-קאמיטעט״ צו פערטיילען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז.

אין שייכות דערמיט האט דער פרעזעס פון דער קהלה, דעפ. מינצבערג פערזענליך אינטערווענירט אין מיניסטעריום, וואו ער האט אויסגעפועלט, אז די מלבושים זאלען דאך געפריים ווערען פון צאל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), סטעצקעל (לימאנאווסקא 37), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע״

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

אכטונג! היינט א בענעפיס פאר אלע לאדזער ווייבלעך, מיידלעך און חבר'טעס!
היינט דאמען פריי! אינגאנצען אומזיסט! היינט, 9 אווענד 4 שעה'דיגער סורפריז-אווענד!
2 פארשטעלונגען אין 1 אווענד פאר 1 קליינעם בילעט. דאפעלטע פארשטעלונג! כמעט בחנם!
ערשטע פארשטעלונג: אפערעטע! גרויסע אפערעטע! גרויסע רעווי! אין איין אווענד!
מיט אונזער גאסט, דעם בעליבטען ארטיסט און זינגער מיכאל קליין! נאך זיין צוריקקומען פון אויסלאנד. עס ווערט געשפילט די סענסאציאנעלע פיעסע מיט מיכאל קליין מיט געזאנג „דער גרויסער מאמענט״ אין דער הויפט-ראל.
צווייטע פארשטעלונג רעווי! זעט 1. מאל אין לאדז נאר איינציג געסטשפילן פון די פענאמענאלע רעווי-טרופע „אדאלפיני״ מיט ענסעמבל פון די 2 יונגסטע סוברעטינס, וועלכע בעצייבערן דאס פובליקום מיט זייער זינגען און טאנצען אין 10 פערשידענע כאראקטער-טענץ.
דאס אלעס כמעט בחנם! איינהייטס-פרייזען: אלע פלעצער אין פארטער פון ערשטע ביז לעצטע רייהע נאר 1 50 זל. דאמען פריי! ווער ס'קויפט ביי דער קאסע א בילעט, בעקומט א צווייטען אומזיסט.

מארגן, דינסטאג-לעצטער אויפטריט פון מיכאל קליין אין דער בעליבטער אפערעטע „די ערשטע ליבע״ איינהייטס-פרייזען! דאמען אומזיסט!

ליצזט! שטורמישער ערפאלג! אלע זענען ענטציקט! בראוואָ, דזשעק רעכטציט שרייען אלע יעדען טאג!
דזשעק רעכטציט איז דער טאג-געשפרעך פון ווארשא.
גרייט אייך אלע אויף דעם פרייטאג צו בעגריסען דעם וועלט-ליבלינג, דעם שענסטען אמעריקאנער בוף-קאמיקער, דעם גאלדענעם שליסעל פון פויען-הערצער דזשעק רעכטציט אין דעם לאדזער „פילהארמאניע״ אין דער שלאגער-אפערעטע מיט 20 נומערן געזאנג און טענץ יאנקעלע כוואט

היינט פרעמיערע!
קלאנג-מייסטערווערק פון דער רעזשי Hans Szwarc לויט דעם בעריהמטען ווערק Ludwik Verneuill
גנב פון ליבע
אין די הויפט-ראלען: Henri Garat, Blanche Montel
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.
נעכסטער פראגראם: דאס גרויסע מייסטערווערק רעזשי: Sternberg מיט Marlena Dietrice „X-27״
דער זאל איז שטארק בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזן פון די פלעצער.

א רבנים-דעלעגאציע אין לאדז

וועגן אן אקציע לטובת גרויסע ישיבות

שוין אלעגגערע צייט ווי די וועלט-ישיבות אין פוילישׁ ליטא זענען אין א שרעקליכער נויט-לאגע, מען ליידט בוכשטעבליך הונגער.

דאס האט בעוואויגען די גדולי התורה אנ צונעמען ענערגישע רעטונגס-מיטלען. און צו דעם צוועק ווײלט יעצט אין אונזער שטאדט א דעלע-גאציע פון צענטראלען ועד הישיבות אין ווילנא, וועלכע האט די אויפגאבע צו ראטעווען דעם עג-זיסטענץ פון דער גרויסער ישיבה אין באראנא-ווימש וואס ווערט געפיהרט דורכ'ן בעוואוסטען גאון און צדיק ר' אלחנן וואסערמאן שליט"א.

די דעלעגאטען זענען: דער בעוואוסטער דערעהנער רב, הרב הגאון ר' אברהם ליב הלוי פאנטעלנעקאוו שליט"א, און דער נדבן הגביר הר"ר אליהו וויגוטאוו. זיי שפענדען זייער צייט און מיה לטובת אזא אידעאלער זאך ווי הצלת מקומות התורה.

די לאדזער חובבי תורה דארפען זיי דערי-בער ווי ווייט מעגליך ענטקעגען קומען מיט שטיצע און מקבל זיין בסבר פנים יפות די געעהרטע רבנים-דעלעגאציע.

פערזענליכעס

(—) נעכטען איז אין לאדז געווען דער אויבער-מיליטער-ראבינער מאיר ד"ר פרענקעל, וועלכער האט אפגעריכט א תפילה פאר די יודישע זעלנער פון לאדזער גארניזאן.

די תפילה איז פארגעקומען נעכטען 2 א זייגער בייטאג אין דער אלטשטעטער שוהל, מיטן אנטייל פון הרב פיינער, חזן און כאר פון די אלטשטעטישער שוהל.

קלאנג=קינא=טעאטער

APOLLO

היינט פרעמיערע!

גרויסער דאפעלטער פראגראם!

1) "CHŁOPI" טעכטונג פילם-מייסטערווערק געשאפען אויפ'ן גרונד פון דער ערצעהלונג פון Wł. Reymont אין די הויפט-ראלען: Mieczzsław Frenkiel A. Leszczyńska, B. Mierzejewski, H. Rydlewski.

2) "מעהר גאז"

גרויסער עמאציאנירענדער פילם מיט William Harnes, Anita Page אין די הויפט-ראלען.

נעכסטער פראגראם: "דאס מיידעל פון דער וואלגא"

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג.

Dr. med. STUPEL

Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego

האט בעניימט די אויפנאהמען אין רענטגענאלאגיע אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 12—6 נאכם. זונטאג פון 12 — 2 מיטאג.

אין וועגערישע קראנקהייטען אין דער היים אויף מיעלטשארסקיעגא 12 (שקאלנא) טעל. 118-28 פון 7—9 אווענד, זונטאג פון 4—6 נאכם.

אונבעמיטעלטע און ארבייטסלאזע בערעטונגען אין דערהאם סיטוואך און זונטאג בחנם.

פראיעקט צו עפענען נאך א אפ-טיילונג פון ארבייטס-געריכט

(2) אייערנעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון די לאווניקעס פון ארבייטס-געריכט אין לאדז.

אויף דער זיצונג אין אבגעגעבען געווארען א בעריכט פון דער ביז איצטיגער טעטיגקייט פון ארבייטס-געריכט. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, דאס ס'רוב פראצעסען זענען געמשפט געווארען לטובת די אנגעשטעלטע.

דאן איז בעטראכט געווארען דער ענין וועגן עפענען אין לאדז נאך א אפטיילונג פון ארבייטס-געריכט, ווייל ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס געריכט איז נישט אימשטאנד צו ערלעדיגען אין דער צייט אלע פראצעסען, צוליב דעם מוזען אנקלאגער ווארטען חדשים-לאנג, ביז זייערע פראצעסען בעקומען א טערמין.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו שיקען א דעלעגאציע צום פרעזעס פון בעצירקס-געריכט.

10-יעהריג יונגעל געפונען דעם טויט אונטער'ן אייז

פערצווייפעלטע מוטער וויל בעגעהן זעלבסטמארד

(2) אין דארף קאסאוו הינטער פעטריקאוו, האבען יונגלעך זיך געגליטשט אויפ'ן פערפרוירע-נעם טייך. צווישען די יונגלעך האט זיך אויך געפונען דער 10-יעהריגער סטאניסלאוו יאזשעק וואס איז מיט זיין מוטער געקומען צו גאסט.

פלוצלינג האט זיך דאס אייז איינגעבראכען, און דער קליינער סטאשעק איז ארונטער אונטער'ן אייז.

דערזעהענדיג איהר קינד טויט, האט די מוטער פון פערצווייפלונג זיך געוואלט ארייזווארפען אין טייך.

ארעסטירט אין פאביאניץ לאדזער גנבים

צושטערט א פלאן פון א גרויסער גנבה

(2) נעכטען פארמיטאג האבען 2 געהיים-אגענטען בעמערקט אויפ'ן ריימאנט-פלאץ, 5 פער-דעכטיגע פערשוינען, וועלכע זענען אריין אין טראמוואי, וואס געהט אין דער ריכטונג פון פא-ביאניץ. אין מאמענט ווען דער טראמוואי האט גע-ריהרט פון ארט, איז איינער פון די געהיים-אגענ-טען אריינגעשפרונגען און מיטגעפאהרען. דער אנ-דערער געהיים-אגענט האט דערווייל וועגען דעם טעלעפאניש מיטגעטיילט דער פאליציי אין פא-ביאניץ.

ווען דער טראמוואי איז אנגעקומען קיין פא-ביאניץ האבען שוין אויפ'ן מארק געווארט איינגע פאליציאנטען, וועלכע האבען זיך געשטעלט ביי ביידע אויסגענג.

דער מיטקומענדיגער געהיים-אגענט האט אנ-געוויזען דער פאליציי אויף די פערדעכטיגע פא-סאזשירען. אלע 5 זענען פערהאלטען געווארען און מ'האט זיי אפגעפיהרט אין פאליציי-קאמיסאריאט.

דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס זענען: איצעק דוד ניימאן, פישעל בוים, שמואל וויינבערג, טאמאש קיידא און שלמה ווינטער, אלע פון לאדז.

בעת דער רעוויזיע האט מען ביי זיי געפו-נען פערשידענע גנבים-מכשירים, ווי וויטריכעס, שליסלען, שערען אדורכצושניידען קייטען און שלע-סער, טאשען-לאמפען א. אז. וו.

דא האט זיך ארויסגעשטעלט, דאס זיי זענען געקומען קיין פאביאניך אויסצופיהרען א גרעסערע גנבה. מען האט זיי אפגעפיהרט צוריק קיין לאדז און ארייגעזעצט אין תפיסה.

לאדזער יודישער קאמעראל=טעאטער

אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעומאו!

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט=טעאטער "ארט"

קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, מאנטאג-1 פארשטעלונג: אנהויב 74.5 אווענד

לעצטע וואך! 68 מאל! פון 24-טען רעקארד-נר גראם א. ג.

מ'לאכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבעוזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דעוועל און פאלקס-מאטיוען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי. ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינכפעקציע: מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א טאנץ-קווארטעט

די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

קירצליך פרעמיערע פון 25-טען יוביליי-פראגראם פון "ארט".

דער יונגער דיכטער י. פא-פערניקאוו אין לאדז

אין לאדז ווײלט איצט ביי א גרופע חברים שריפטשטעלער דער יונגער טאלאנטפולער דיכטער י. פאפערניקאוו, וועלכער האט זיך קונה-שם גע-ווען אין אונזער ליטעראטור מיט א רייה לידער-ביכער, געשריבען אויף ארץ-ישראל- און ארבייטער-טעמען.

זיינע לידער צייכנען זיך אגב אויס מיט א בעזונדער רייפקייט און ליכטיגקייט פון דער פארם און קרישטאלענער לויטערקייט פון אינהאלט.

זיין ווײלען אין לאדז ווערט אויסגענוצט דערמיט, וואס די פיל אנהענגער פון דעם יונגען דיכטער וועט געגעבען ווערען די מעגליכקייט צו בעקענען זיך נעהנטער מיט איהם און זיין שאפען אויף זיין ליטערארישען אווענד, וואס וועט פאר-קומען דעם קומענדיגען פרייטאג, ד. 12 ד. ח. אין לאקאל פון קאאפעראטיוו אויף בערעק יאסעלע-וויטש-גאס.

צוליב נויט

(2) צוליב'ן קריזיס און מאנגעל אין ארבייט האבען זיך נעכטען געסמט:

דער 32-יאהריגער פראנטשישעק רוזגא (נא-פיורקאווסקי 48) אויסטרינקענדיג זאלץ-זויערע.

דער צווייטער פאל האט פאסירט אויף ראקיטשינסקא 13, וואו דער 36-יעהריגער בראניסלאוו ראבטשינסקי האט אויסגעטרונקען יאדינע גע-מישט מיט סובלימאט.

דער דריטער פאל פון זעלבסטמארד האט פאסירט אויף פיאסקאווא 89, וואו וולאדיסלאוו קרוליקאווסקי האט זיך פערסמ'ט מיט סובלימאט.

צו די זעלבסטמערדער איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע. נאכ'ן ערטיילען זיי די ערשטע הילף, האט זיי דער דאקטאר אבגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

א דארף-שרפה

(2) נעכטען 2 א זייגער נאכמיטאג אין אויס-געבראכען א שרפה ביים לאנדווירט ווילהעלם לידמקע פון דארף ברוזשליצא, הינטער אלעקסאנ-דער.

נישט קוקענדיג אויף דער שנעלער רעטונגס-אקציע, האט אבגעברענט דאס וואוין-הויז פון ווירטשאפטליכע בנינים.

בעת דער שרפה, האבען זיך די פלאמען אויך פערשפרייט אויף די שכנותדיגע בנינים, וועלכע געהערען צום לאנדווירט פון גוסטאוו ליסקע.

א דאנק די פייער-לעשער איז געלונגען די שרפה שנעל צו פערלעשען. אזוי, אז ביי ליסקע איז דער שאדען נישט גרויס.

ביי לידמקען בעטרעפט דער שאדען 30,000 זלאטעס.

מען איז זיך משער, דאס די שרפה איז ענט-שטאנען דורך אן אונטערצינדונג.

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסערײ-ארבייטען

מאשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

ר. איזראעל.

פערעלע

(91

א סענסאציאנעל-ערטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

אין שטוב האט מען אבער קיינעם נישט גע-פונען און די גאנצע רעוויזיע איז געווען אומזיסט. ערשט דעמאלט ווען די פאליציי-בעאמטע האבען שוין געוואלט אוועקגעהן האט איינער פון זיי בע-מערקט א פערדעכטיגט קנעפעל אויף דער ליבקער וואנד אין צימער, וואו ס'איז פארגעקומען דער אינ צידענט צווישען בערנארד'ן און פרידא'ן. דער בע-אמטער האט א דריק געגעבען דאס קנעפעל און צו אלעמענס איבערראשונג האט זיך יאנגזאם אויפגע רוקט א טיר אין דער וואנד, וועלכע האט געפיהרט אין עטליכע אנדערע צימערען און פון דארט אויף טרעפען אין קעלערן פון דעמזעלבען הויז. אלע אנוועזענדע האבען זיך געלאזט, אהן א ווארט צו רעדען, דורך די אלע צימערע און מיט אגעלאגע רעוואלווערען צוגעגאנגען צו דער טרעפ, דורך וועלכע אלע האבען זיך אראפגעלאזען, אויפ'ן גאנ-צען דורכגעגאנגענעם וועג האט מען נאך דייטליך אנגעזעהען פרישע טריט. די בעאמטע זענען נאכגע-גאנגען די טריט און זענען געקומען אין קעלער אריין.

— אייגענטליך, האט געזאגט איינער פון די בעאמטע, האבען מיר איצט נישט פארוואס און פאר-וועמען מורא צו האבען, די חברה-לייט זענען זיכער שוין נישטא. זיי זענען שוין לאנג פון דאנען ערגעץ ענטלאפען, אזוי איז אויך געווען. די ווייטערדיגע נאכפארשונגען האבען נאך פעסטגעשטעלט אז פון קעלער האט געפיהרט אן אנדערען אויסגאנג אין א גאנץ אנדערע גאס אריין, אזוי אז ס'האט קיין שום זין נישט געהאט ווייטער צו זוכען.

אין דער פאליציי האט מען מיט די פערהאל-טענע גארנישט געקענט טון, אלע האבען זיך אויפ-געגעבען אז די זענען נאר צופעליגע געסט אין דעם לאקאל, ס'איז נאר צוגויפגעשטעלט געווארען א פרא-טאקאל און אלע זענען בעפרייט געווארען, א חוץ בערנארד וועלכער איז פערהאלטען געווארען, כדי איהם געגוי צו פערהערען.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט אז ד"ר גאלד, וועלכער איז געווארען אינפארמירט וועגען דעם, וואוהין בערנארד געהט איז געווען זעהר אומרוהיג, דאך האט ער אפגעווארט די צייט, ווען וועלכער ער האט אפגערעדט מיט בערנארד'ן, ווען די צייט איז אדורך און גאלד האט אלץ נישט גע-האט קיין ידיעה וועגען בערנארד'ן האט ער זיך דערצידירט מיטצוטיילען וועגען דעם דער פאליציי, די פאליציי האט דעם ענין גענומען זעהר ערנסט, באכמעהר, ווייל דאס איז פארגעקומען א טאג באך דעם אנפאל אויף בערנארד קאלינסקיס וואוינונג.

ערשט איצט האט זיך בערנארד וועגען דעם דערוואוסט און ער איז געווען צופרידען פון דעם, ווייל זיין לעבען איז געהאנגען אויף א האהר, בער נארד האט אבער וועגען דער גאנצער געשיכטע אין דער פאליציי ווייניג וואס געקענט זאגען, אויסער דעם, וואס ער האט געמוזט אין דער גאנצער געשיכטע אריינפלאנטערען דעם נאמען פון באנקיר יאזעפטאל.

קאפיטעל 8!

זשארזש און פרידא

אין מאמענט ווען בערנארד האט צוגעמאכט די טיר פון קאבינעט אין וועלכען ער האט זיך געפונען מיט פרידא'ן, און איז ארויסגעלאפען אין אלגע-מיינעם זאל, האט זשארזש מיט זיין רוטין און אינ-סטינקט דערפיהלט אז דאס גאנצע עסק איז אדורכ געפאלען, און ער קען מעהר נישט האפען, אז ער זאל היינט אויספיהרען דיין פלאן, ער האט אויך דערפיהלט אז ער אליין און די גאנצע אונטערנעה-מונג זענען אין געפאהר און ער האט געזוכט זיך צו ראטעווען, ער איז געשטאנען הינטער דער טיר, וועלכע האט זיך אויטאמאטיש געעפענט, איז אריינגע-קומען צו פרידא'ן און אויסגעשריגען:

— שוין מיט מיר מיטגעהן, אזוי ווי דו געהסט און שטעהסט. מיר טארען נישט פערלירען קיין איין רגע.

— איך וועל אין ערגעץ נישט געהן, האט פרידא געענטפערט. איך וועל דא בלייבען, וואס עס זאל נישט פארקומען, עס מוז נעהמען א סוף!

— אהן ווידערשטאנד, האט זשארזש געקריצט מיט די ציין, שוין זאלסטו געהן.

— איך וועל נישט געהן אין ערגעץ.

— אויב אזוי וועל איך-אליין געהן און דו וועסט דא בלייבען א טויטע, איך וועל ביי דיר אנ-ווענדען דאס מיטעל, וואס איך האב געוואלט אנ-ווענדען ביי דיין פערשאלטענעם מאן.

פרידא האט געוואוסט, אז מיט זשארזשן דעם מענש מיט די "שלאנגען-אויגען" קען מען קיין חכמות נישט מאכען, זי האט זיך עטליכע סעקונ-דען געקווענקעלט און סוף-כל-סוף איז זי מיטגעגאנ-גען. זשארזש האט זי אדורכגעפיהרט דורך אלע צימערן דורך דעם קעלער, און ארויס מיט איהר אין גאס. פרידא איז געווען אין א דין אווענד-קלייד בלויז אין א מאנטעל איבערגעווארפען, זיי האבען זיך אריינגעזעצט אין אן אויטא און זיי זענען גע-פאהרען אויף עק שטאט אין דער פריוואט-וואוינונג פון זשארזש'ן. דאס איז געווען אן עלעגאנט איינ-געארדענטע, הגם קליינע וואוינונג.

— דא וועלען מיר בלייבען ביז מארגען אין אווענד, איך וועל דיר בעזארגען עפעס אנצוטון און מארגען אווענד וועלען מיר אוועקפאהרען פון דאנען.

— וואוהין וועלען מיר פאהרען? האט פרידא געפרעגט.

— נישט ווייט פון דאנען. דארט וועלען מיר פערבלייבען א קורצע צייט און דאן וועלען מיר זיי-טען טראכטען, ווי אזוי בערנארד קאלינסקי זאל פון דער וועלט אוועקגעהן.

— האסט נאך נישט אויפגעגעבען דיין פלאן, האט פרידא מיט שרעק געזאגט.

— ער איז מיר צו-ווייט פערקראכען, און מוז דערפאר בעצאהלען, און נאכמעהר, איך האב בעשלאסען אז נישט קיין אנדערע ווי דו אליין וועסט איהם מוזען דערהרגענען ווי א הונד.

— איך וועל דאס נישט טון, איך בין גרייט אויף אלעם, איך וויל שטארבען, אבער כ'וועל מיך מעהר נישט לאזען אריינציהען אין קיין אוואנ-טורעס. (פארטזעצונג קומט)

צו דעם ג׳ פּובליקום!

מיר עמפּפעהלען דעם
קאָנקורענצלאָזען פּראָגראַם
פון קלאַנג-קינאָ

CAPITOL

אַ סעריע פון די בעריי-
מטעסטע פילם-שלאַגערן

1) גראָסשטעטישע גאַסען
מיט GARY COOPER

2) „X 27"
מיט Marlena Dietrich

3) „ציגיינער-ראָמאַנסען"
מיט Brygida Helm

אין די הויפּט-ראָלען
און אַ סך אַנד. ערשטראַנגיגע בילדער.

אנגעפּיפּעז די לאָדזער פּרעסערס!..
אַ מעשה מיט אַ גביר׳ישען טשאָלענט

סוט זיך עס אַביסעל אין רודע פּאַביאַניץ — אויף טיש און אויף בענק טוט זיך דאָרט!

און מיינט איהר צוליב וואַהלען, גבאות צוליב אַ מפּט׳ר, אָדער צוליב אַ טיש? — חס וחלילה — אין רודע קאָכט זיך... צוליב אַ מעשה מיט אַ טשאָלענט.

די מעשה מיט דעם טשאָלענט איז אַזעלכע: אַמאָל איז רודאַ-פּאַביאַניץ געווען אַ דאָרף, וואו יודען (לייען:יודענעס)) זענען אַהינגעקומען נאָך אויף די עטליכע זומער-חדשים כדי צו געניסען פון דער „פּאָוויעטשע", אָדער צו באָדען זיך אין „ים", וואָס איז צו דעם צוועק ספּעציעל אויסגעגאָסען געוואָרען אין סטעפּאַנסקיס פּאַרק...

אַזוי-לאַנג ווי רודאַ-פּאַביאַניץ איז געווען א דאָרף, איז דאָרט געווען קאָלאָמוטנע, בפרט ווינטער-צייט, איז דאָס לעבען אין רודאַ געווען לאַנגווייליג.

וואָס טוט גאָט? מאַכט ער פון רודאַ אַ שטאָט, קויפען יודען פּלעצלעך, שטעלט מען „פּאַלאַצען" (ווילי׳עס בלע״ז) ווערט רודאַ איינציגווייז אַ יודי-שער ישוב: מיט אַ שוהל, מיט אַ מקווה, מיט אַ רב, מיט אַ קהלה, מיט דאָזאָרעס, מיט דיינים און מיט שוחטים און אַנדערע כלי-קודש.

היות ווי רודאַ-פּאַביאַניץ ליגט איינגאַנצען צעהן מינוט רייזע פון לאָדז, האָט טאַקע דאָס יונגע רודאַ׳לע ביי ווערען צו לערנען, מ׳לערנט ווי אַזוי צו זאָגען פאַר טובת הכלל, מ׳רייסט זיך אַרום ווע-גען שוחטים, און וועגען מורה הוראה׳ס — אַ שטאָט מיט אַלע קלימפּעריילען!...

וועגען רודאַ איז דאָ אַ סך צו דערצעהלען, נאָר לאָמיר בעסער דערצעהלען די מעשה מיט׳ן טשאָלענט:

ווי איהר ווייסט שוין, איז רודאַ-פּאַביאַניץ אַ שטאָט ווי אַלע שטעט, און ווי אין אַלע שטעט, זע-נען דאָ נגידים און בישט געבראַכט זאָל עס זיין — קבצנים, וואָס האָבען טענות צו די נגידים.

געפינט זיך אין רודאַ-פּאַביאַניץ אַ יוד, אַ „מאַגנאַט", כמעט ווי ראָטשילד, וואָס האָט זיין איינגענס אפשר דריי „פּאַלאַצען" (ווילי׳עס בלע״ז) אין רודאַ.

האָט דער רודאַ-פּאַביאַניצער ראָקפעלער, אַ-בער, איין גרויסע זאָרג — אַ קדיש! גאָט האָט איהם געבענשט מיט דריי טעכטער, ער האַלט אין איין זוכען אַ בן-זכר, און ס׳געהט נישט, כאָטש טו זיך אַ מעשה אָן.

מיט אַ צייט צוריק האָט דער רודער „מאַג-נאַט" זיך אויסגעדריקט: אויב גאָט וועט איהם בעגליקען מיט אַ בן-זכר, וועט ער מאַכען אַ סעודה, אַז גאַנץ רודאַ מיט דער טראַמוואַי-סטאַציע וועט זיך שאָקלען...

האָט מען אין הימעל שוין נישט געקענט מעהר צוזעהען דעם צער, און אין אַ מזלדיגען טאָג, האָט די רודאַ-פּאַביאַניצער „מאַגנאַטקע" אָנפּער-טרויט דעם מאַן אַ סוד, אַז „ס׳מאַכט זיך"...

די גאַנצע ניין חדשים האָט דער רודאַ-פּאַביאַ-ניצער ראָקפעלער געזאָגט תהילים און געבעטען השי״ת אַז זיין תפילה זאָל דערהערט ווערען, און אויך די רודאַ-פּאַביאַניצער יודען האָבען גע-וואַרט... אויף דער סעודה, פון וועלכער גאַנץ רודאַ וועט זיך שאָקלען...

די ידיעה, אַז די מאַדאַם גאָלדצווייג געהט צום קינד, האָט זיך באַלד פערשפּרייט איבער רודאַ און די שטיבלעך האָט מען געזאָגט תהילים, און גאָט האָט געהאָלפען, ס׳איז געבוירען געוואָרען אַ בן-זכר.

דערזעהענדיג דעם „באַסליעדניק" האָט דער רודאַ-פּאַביאַניצער „ראָקפעלער" אַזש געטאַנצט פאַר שמחה. און אויפ׳ן פערגאַנגענעם שבת האָט ער טאַ-קע געמאַכט אַ סעודה, און פערבעטען די סאַמע „סמעטענע" פון רודאַ: דעם רב, די דאָזאָרעס, און די גאַנצע „פּני" פון שטעטעל אַנ׳עך פערציג פערשוין.

דער עולם זיצט אַ שעה, צוויי שעה, מ׳זעהט נישט און מ׳הערט נישט. דער בעל-שמחה ווייזט זיך אפילו נישט.

וואָס איז דאָס!? וואָס איז די סיבה?

ערשט דאָ דערוואוסט זיך דער עולם, אַז היות ווי צו דער שמחה זענען געקומען לאָדזער געסט, פּאַסט איהם נישט צוזאַמענצוזעצען די רודער מיט די לאָדזער ביי איין טיש, ווארט ער פשוט, אַז די רודער זאָלען אַליין האָבען שכל ד.ה. זיי זאָלען אַזוי גוט זיין און בעהמען דעם וועג.

האָט זיך דער עולם געפינען שטאַרק בעליי-דיגט: סטייטש? ווי איז די גרויסע סעודה פון וועל-כע גאַנץ רודאַ מיט׳ן טראַמוואַי-וואָקזאַל וועט זיך שאָקלען? ווי לאָזט מען עס זיצען אַנ׳עולם מיט גאָר נישט?

איז דער עולם אַוועק בעליידיגט, האָבען זיך צוזאַמענגענומען ביי אַ בעל-הבית אויפ׳ן „שוואַר-צען וועג", (אַ גאַס אין רודאַ-פּאַביאַניץ)

דאָ האָט זיך דער עולם דערוואוסט, אַז דער גביר האָט געשטעלט אַ טשאָלענט וואָס איז קוים אין בעקער-אויווען אַריין. דער טשאָלענט האָט דאָס גע-זאָלט זיין פאַר דעם עולם.

האָט זיך דער עולם מיישב געווען און דעם גביר אָנגעטון אויף טערקיש: — מ׳האָט געשיקט צום בעקער, און אין א פּאָר מינוט שפּעטער איז אויפ׳ן „שוואַרצען וועג" אין אַנ׳אַנדערע ווילע געפּראַוועט געוואָרען אַ סעודה מיט׳ן גביר׳ס טשאָ-לענט. מ׳האָט זיך געקוויקט פון די ברוינע קאַרטאָ-פעל מיט דער גרויסער, פעטער לאָקשענע קוגעל, מ׳האָט געבענקט אַ פּעסעלע „ביידיש", די ווייבער האָבען אַהינגעפּרעגט די געבראָטענע אָדערקעס און דעם מייערן-צימעס, און ס׳איז געווען אַ סעודה, אַז גאַנץ רודאַ האָט זיך געשאָקעלט נאָר אָהן דעם בעל-שמחה.

אין דער צייט, ווען אויפ׳ן „שוואַרצען וועג" איז געווען ליהודים, איז ביים גביר געווען חושך. די לאָדזער זענען געזעסען ביים טיש און געוואַרט אויפ׳ן טשאָלענט, דער גביר האָט געשריגען צום בעקער: מיין טשאָלענט! און דער בעקער האָט גע-טענה׳ט: ס׳טשאָלענט האָט מען שוין לאַנג אָפּגע-נומען.

האָט דאָך דער גביר פערשטאַנען אַז דאָס האָט איהם דער עולם מסתמא אָנגעטון אויף טערקיש, האָט ער געשיקט אַ שליח אויפ׳ן „שוואַרצען וועג", האָט מען איהם צוריקגעשיקט אַ לעדיגע דיניצע אַלס אַ זכר, אַז דאָ איז אַמאָל געווען אַ טשאָלענט...

דער גביר איז געבליבען אַ גאַנצען שבת אַרומ-געלאָפען ווי אַ פערסמטער צו שאַפען עפּעס אין מויל אַריין און די לאָדזער געסט האָבען זיך קוים דער-וואַרט ס׳זאָל טונקעל ווערען און מיט לעדיגע מאָ-גענס אַוועק צום טראַמוואַי.

נאָך דער מעשה, איז דער גביר אַוועק צו אַ לאָדזער אַדוואָקאַט זיך בעראַטען, וואָסער׳ע „קאַרע" ס׳קען קומען דעם בעקער, פאַר אַרויסגעבען אַנ׳אַנדערען זיין טשאָלענט...

דערווייל קאָכט זיך אין רודאַ, און וואו איהר געהט, הערט איהר דערצעהלען די מעשה מיט דעם גביר׳ס טשאָלענט און ווי אַזוי די רודאַ-פּאַביאַניצער האָבען אָנגעפּיפּען די לאָדזער...

י. אבע.

אנגעהויבען זיך די אקציע
פאַר׳ן יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

אין לאָדז ווערט איצט געפיהרט א גרויסע קאַמפּאַניע פאַר׳ן יודישען וויסענשאַפטליכען אינ-סטיטוט אין ווילנע.

עס איז געשאַפען געוואָרען א ברייטער קאָ-מיטעט, וועלכער האָט זיך געשטעלט פאַר אַנ׳-אויפגאַבע אַדורכצופיהרען די אַקציע אין לאָדז אין א ברייטען פאָרנעהם.

צום קאָמיטעט געהערען א רייה בעקאַנטע און אָנגעזעהענע געזעלשאַפטליכע טוער אין לאָדז.

היינט הויבט זיך אָן די זאַמעל-אקציע, כדי צו פערפעסטיגען איינע פון אונזערע וויכטיגסטע קולטורעלע פּאָזיציעס.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וועלען די פאָר-שטעהער פון קאָמיטעט בעזוכען א גאַנצע רייה פערזאָנען, וועלכע האָבען א פּאָזיטיווע בעציהונג צום יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

חוץ דעם ווערען געמאַכט פאָרבערייטונגען איינצואָרדענען א גאַנצע רייה עפענטליכע אונטער-נעהמונגען, אויף וועלכע עס וועלען אַרויסטרעטען „ייוואָ"-טוער פון וואַרשאַ, ווילנאַ און לאָדז.

עס איז צו האָפען, דאָס די אַרבייט פון קאָמיטעט וועט געקרוינט ווערען מיט דעם פער-דינטען ערפאָלג.

—=:)(:=—

זיין פרוי איז פון איהם אנטלאָפען
האָט ער זיך געשאָכטען מיט א ראַזיר-מעסער

(2) נעכטען האָט אויף דאָמבראָווסקאַ 5, פּאַסירט א שרעקליכער פאַרפאַל.

זייט א לענגערער צייט וואוינט דאָרט א געוויסער יאַן קיטשאַ מיט זיין פרוי. זייט א געוויסער צייט האָט ער בעמערקט, דאָס די פרוי איז איהם אונטריי. צוליב דעם האָט ער איהר געמאַכט שאַר-פע פאָרוואורפע.

נעכטען האָט ער זיך דערוואוסט, אַז די פרוי איז אַנטלאָפען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט ער גענומען א ראַזיר-מעסער און זיך געמאַכט א פּאָר שאַרפע וואונדען אין האַרץ און האַלז.

מען האָט צו איהם אַרויסגערופען די פּאָגאָ-טאָוויע. דער דאָקטאָר האָט איהם אין א האָפענונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל פון דער קראַנקען קאַסע.

Dr. Różaner

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנק-הייטען, מענער-שוואַכע און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעלעפאָן 128-98
נעמט אָן פון 8—10; 4—8 אָוונד.
זונטאָג פון 9 ביז 10 פריה.

היינט און מאָרגען לעצטע 2 פאָלקס-פאָרשטעלונגען
אין פילהאַרמאָניע

היינט און מאָרגען — די לעצטע 2 גאַסט-שפּילען פון בעליבטען אַרטיסט און זינגער מיכאל קליין.

ס׳ווערט געשפּילט די סענסאַציאָנעלע פּיעסע „דער גרויסער מאָמענט" מיט מיכאַל קליין. עס טרעט אויך אויף די בעריהמטע רעווי-טרופּע אדאלפיני — די 2 יונגסטע סובּרעטינס, וועלכע פיהרען אויס די שענסטע כאַראַקטער-טענץ.

דזשעק רעכטצייט
אין פילהאַרמאָניע

פרייטאָג הויבען זיך אָן די גאַסטשפּילען פונ׳ם ליבלינג פון וואַרשאַווער פּובליקום, דעם יונגען אמעריקאַנער בוף קאָמיקער דזשעק רעכטצייט.

דזשעק רעכטצייט וועט אויפטרעטען אין פילהאַרמאָניע אין זיין שלאַגער אָפּערעטע יאַנקעלע כוואַט.

פון יודישען טעאַטער
„מלוה מלכה"

אין די ווינטער-חדשים, לאָזט זיך בעזונדערס פיהלען ביי אונז אין שטאָט, די צרה דערפון, וואָס עס איז נישט פערהאַן קיין אייגענער בנין פאַר׳ן יודישען טעאַטער.

די „פילהאַרמאָניע" אין וועלכען דאָס יודישע טעאַטער האָט אויפגעשטעלט זיין צייטווייליג געצעלט ווערט אין קאַרנאַוואַל-צייט פערוועדט אויף באַלער, דעריבער מוז זיך די יודישע טעאַטער-דירעק-ציע אָפּזאָגען פון שפּילען טעאַטער אין די שבתים. פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז פאַר׳ן טעאַטער אַ גרויסער פערלוסט.

דעם פערגאַנגענעם שבת צונאַכטס, האָט די די-רעקציע אַריבערגעטראָגען די טרופּע אין „אַאַזיס"-זאַל און דאָרט איינגעאָרדענט אַ „מליה מלכה", וואָס איז אַראָפּ מיט ערפאָלג.

די אַרטיסטען פון פילהאַרמאָניע האָבען פאָרגע-טראָגען פאַר׳ן עולם די בעסטע לידער, קופּלעטען און דועטען פון די פּאָפּולערסטע אָפּערעטען.

הערשקאָוויטש האָט געפונען טרעפליכע ווער-טער פאַר זיין קאָנפעראַנסיערקע און האָט אויס-געצוימען אַ גרויסען בראַוואָ נאָכ׳ן זינגען עטליכע קופּלעטען און אַ דועט מיט סאָניע בעזמאַן.

לאָלאַ יאַקובאָוויטש האָט מיט איהר רוישיגען טעמפּעראַמענט שטאַרק אויסגענומען זינגענדיג קופּ-לעטען און אַ דועט מיט באַלבירסקי׳ן.

גרויס ערפאָלג האָט געהאַט די יונגע בעגאַבטע פּרל רובין, וועלכע האָט אויסגעצייכענט געזונגען עטליכע לידער און קופּלעטען, פּרל. רובין זינגט מיט גרויס פיינגעפיהל. זי פערמאָגט אַנ׳אַנגענעהמען און צאַרטען טאָן און זינגט מיט אַנ׳אייגענאַרטיגען חן.

באַלבירסקי האָט גוט געוויילט דעם עולם מיט זיין רעפּערטואַר.

דער גאַסט מיכאַל קליין, פערמאָגט אַ שטאַרקע שטימע און האָט האַרציג און מיט גרויס בייפאַל גע-זונגען עטליכע ראָמאַנסען. אין דער פּרל. רובין האָט ער געזאָגט אַ טרעפליכע פּאַרטנירקע פאַר׳ן דועט.

טופּמאַן האָט אויסגענומען מיט אַ דעקלאַמאַציע.

דעם רוישיגסטען ערפאָלג האָבען געהאַט די יונגיטשקע קינדערלעך, אדאלפיני, וועלכע זענען פענאָמענאַלע טענצערינס.

גאָר שטאַרק משמח געווען דעם עולם האָט דאָס פּאָרל אַמזעל, וועלכע האָבען מיט גרויס טאַלאַנט פאָרגעשטעלט אין גרים און קאָסטיומען אַ קאָמישע סצענע פון זייער׳ע כאַראַקטער-ראָלען.

ט. מענש

די הזכרה
גאָך אברהם שלעזינגער נ״ע

נעכטען איז צו די שלושים נאָכ׳ן טויט פון אונזער מיטאַרבייטער אברהם שלעזינגער (שר של אש) פאָרגעקומען אַ הזכרה אויפ׳ן בית החיים.

נעבען קבר פון דעם אומגעריכט-אַוועקגע-גאַנגענעם פון אונז, אונזער פריינד און ליבען חבר, האָט זיך פערזאַמעלט זיין נאָהענטע משפחה, קרובים, גוטע פריינד, און די מיטאַרבייטער פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

עס איז געמאַכט געוואָרען אַנ׳אל מלא רחמים

„אררט" שפּילט די לעצטע טעג „מלאכט פון דער וועלט"

שוין אין די נאָהענטסטע טעג וועט געגעבען ווערען אין „אררט" א נייע פּרעמיערע פון 25 יובילעאום-פּראָגראַם.

דערווייל ווערט געשפּילט דער רעקאָרד-פּראָגראַם „מ׳לאכט פון דער וועלט".

היינט און מאָרגען נאָר 1 פאָרשטעלונג 9.45 אָוונד.

צייט-שריפט

דער ערשטער העפט פון צווייטען יאָהרגאַנג פון „מיעסיענטשניק זשידאָווסקי" אונטער דער רע-דאַקציע פון דר. ז. עלענבערג האָט פאָלגענדען אינהאַלט: ל. אַבערלענדער: די ענדערונגען אין די אנשויאונגען פון דער נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטיע וועגען דער יודען-פראַגע, ר. בראַנדשטעטער: דער יודישער לעגיאָן פון אדאַם מיצקעוויטש (ערשטער טייל), נ. לעווין: דער אנטייל פון די יודען אין די סיים וואַהלען אין אמאָליגען פּוילען, י. פרענקעל: צוויי יובל׳ס — יעקב כהן און יעקב פיכמאַן, י. ל. מאַגנעס: די העברעאישע אוניווערזיטעט — דער איצטיגער מצב און פּלענער אויף ווייטער, מ. בראַנד-שטעטער: פון דער נייער יודישער מעמוארען ליטע-ראַטור, ה. פעפער: „לידי ישראל", א. גאָטליב: די מיסטיקער פון בית-אל, י. וואַרשאַוויאַק: העברע-אישע איבערזעצונגען פון דער פּוילישער ליטעראַטור, י. אַסטערזעצער: „אָלימפּ און סיני, מ. שטין: פון דער מרוש-ליטעראַטור.

אדמיניסטראַציע: וואַרשאַ, רימאַרסקאַ 8.
רעדאַקציע: לאָדז, פּיאָטרקאָווסקאַ 90.

ZAKŁAD GRAWERSKI i FABRYKA STEMPLI
H. JOSKOWICZ
Łódź, Piotrkowska 156

poleca po cenach niskich:
STEMPLE:
kauczukowe, metalowe,
SZYLDY:
różnego rodzaju,
monogramy, herby,
żetony, znaczki sportowe i t. p.
Uwaga: Odsprzedawcy otrzymują znaczne rabaty. 706

2 pokoje

z umeblowaniem lub bez z używalnością kuchni i telefonu, elektryczności i gazu dla młodego małżeństwa, do wynajęcia.
Wiadomość tel. 224-49. 704

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מאָנטאָג, דעם 8 פעברואַר 1932

11.00 פּרעסע-איבערזיכט, 11,58 צייט-סיגנאַל, 3,25 פּאָרלעזונג, 3,45 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שיפער, 3,50 גראַמאָפאָן, 4,20 לעקציע פראַנצויזיש, 4,40 גראַמאָפאָן, 5,10 פּאָר-לעזונג, 5 35 לייכטע מוזיק, 6,50 פערשידענעס, 7,15 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, 7,30 רעפּערטואַר, 7,45 ראַדיאָ-פּרעסע, 8.00 פעליעטאָן, 8.15 אָפּערעטע „דאָס מיידעל פון האָלאַנד", 10,50 קאָמוניקאַטען, 11,30 פּאָרלעזונג, 11,00 לייכטע מוזיק.

Artyst. Zakład Fotograficzny
„POLONIA"
ŁODZ, Sw. JERZEGO Nr. 11.

דער פאטאגראפישער אטעליר „פאלאניא"

בעמיהט זיך שטענדיג צופרידענצושטעלען זיינע קונדען מיט זיין סאלידע ארבייט און פינקטליכע אויספערטיגונג.
דעריבער כדי צו געבען אלע די מעגליכקייט זיך איבערצוצייגען, האב איך פערקלענערט די פרייזען אויף אלע ארט פאטאגראפיעס און פארטרעטען. א חוץ דעם גיב איך צו

א פרעמיע! יעדער איינציגער, וואס בעשטעלט
6 ברוינע מ. פאטאגראפיעס 3 זל.
בעקומט א שפיגעלע מיט זיין איינגענער פאטאגראפיע אומזיסט.

בעמערקונג: אויפ'ן וואונש גיב איך ספעציעלע קאסטיומע צו די אויפנאהמען אהנגענטגעלטליך. מיט אכטונג

ארטיסט. פאטאגראפ. אטעליר
„POLONJA"
לאדז, יעזשעגא 11.
צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3. אינה.: דיפל. פאטאגר נוטערמאן

שניידט אויס דעם קופאן!

דעם קופאן דארף מען פארצייגען ביים בעשטעלע 6 פאטאגראפיעס ברוין אויף זייד אהן אונטערשיד וואס פאר א פאזע 1 אדער 2 פערזאן נור 2.25 און א שפיגעלע מיט זיין אייגענער פאטאגראפיע און דערצו — איין פאטאגראפיע מיט א שעהן רעהמעל. —

44 וויכטיג פאר מחיתנים! 44
קייפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 56=162
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
44 בעם: בקויף אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו. קומט און איבערצייגט אייך! 44

„SANATO"
כירורגיש-ווענערעש-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 57=213
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-ווענעריש-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאאכוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. סאנטאר.

וויכטיגער קאמוניקאט
למען הזכרו
דאס יונטערבענאנטע אובדאכע ...

א ריידענ נאנסען ב טרין יורא'ס
זאמענהאף 9!
(לעננסט ד"זיקאן)
טעלעפ. 24-642

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 32-141
עמפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג אין יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער איינגאנג.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
פון מאגיסטער
ב. שאץ
37 פיעטריקאווער
פראנט, 2 שטאק.
אנאליזען פון קאל, אורין לייכעק און אנד.
מעסיגע פרייזען.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90=216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 17=183
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצעזיע פון זעמלליכע ארטאפעדישע אפפאראטען הו: חקלאדקעם אויף פלאספוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

גערעכט, יודען!
אז איהר דארפט פריהער נישט אינטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד, לאדז, פיעטריס. 31
אויפנאהמס-שעה'ן טעגליך פון 4–8 אוו.
שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען
איבערצוגעבען א געוועלב מיט א שטוב מיט 2 שויפענסטערס בושעווינער 25. געאייגנעט אויף אלע ארט אונטערנעהמונגען, ביי שטראסבערג. צו טרעפען פון 10–4 נאכמ. 802

פון זאפארט אוועקצוגעבען 2 שטובען און קוך (פראנט) אין א גוטען פונקט, עק פיעטריקאווער און זשעלאנא. צו ערפאהרען זשעראמסקיעגא 44. ביי קליגער. 827

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00=191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

עס איז נויטיג
ס'ווערט געזוכט א נייער און א פאמאצניק ריכטעווער. באזארנא 9, ביים שטעפער ווייספעלד. 824

פערשידענעס
א שותף מיט 3000 זל. אויף איבערצונעהמען אויף פאכט א געזיכערט געשעפט, ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטען אונטער „ד. ז." אין אדמ. פון דער צייטונג. 825

Student ostatniego roku prawa udziela lekcji. Naucza dorosłych szybko gruntownie polskiego. Kilińskiego Nr. 7, m 25. 719

Dr. med.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה, פון 12.30—1.30 נאכמ. און פון 5 ביז 9 אוו'נד. זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.
פיעטריקאווער 10, טעל. 21=245
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.
דאמען בעזונדער ווארטע-זאל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר גור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

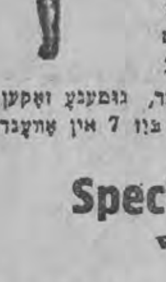

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוים אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמענע הפל-באנדאושען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמשען פראפעסאר דאקטאר בראכורעחונג בעזאמונגען זיכער דעם ווערטען און געפעהרליכסטע ברוך, אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע

פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טעלעפאנישע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
אויף דעם וועג דריק איך אוים מיין בעסטען דאנק דעם ה' דיר. מ. ראפאפארט, וואדיגהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, (פראנט, פארטער) פאר זיין זארגפעלטיגע צופאסונג פון באנדאזש לויט זיין מעטאדע אויף מיין שווערען צוועזיטיגען ברוך. א דאנק דעם עלעקטאגדערער רבי דאנציגער, וועלכער האט מיך געשיקט צום ה' דיר. י. ראפאפארט און הנם פיהל איך מיך זעהר גוט און פערזיכערט געגען ברוך-אנפאלען.
מ. פאדריגאל, ליפנא, ווארשאווער וואיעוואודזטווע.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „טשארי") טעל. 72=134
נעהמט אן פון $2\frac{1}{2}$ – 4 און פון 7 – 8 אוונד.

Dr. A. SZMIRGELD
ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען
שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

שייטלען מיט פאריזער שריינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5
2-טער הויף, לינקס. 2-טער שטאק.

Dr. med.
REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוועגד.
זונטאג און יום-טובים פון 9— 1 בטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6–50 א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייזאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
פאר א מיליםעטער-שורה. לויטער דער שטעט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.